

DOMOLJUB



Izhaaja vsak četrtak. Cena mu je 3 K na leto. (Za Nemčijo 3 K 60 vin., za Ameriko in druge tuje države 4 K 60 vin.) — Posamezne številke se prodajajo po 10 vin.

Slovenskemu ljudstvu v pouk in zabavo.

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeve ulice št. 2. Naročnina, reklamacije in inserati pa: Upravištvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeve ulice št. 2.

Štev. 41.

V Ljubljani, dné 8. oktobra 1908.

Leto XXI.

Gmajne.

Ni še dolgo, ko je povsod, kjer so imeli kmetje gmajno, zadonel klic: »Razdelimo!« Drug od drugega so našli to misel; šla je kot ogenj po deželi. En sam vzrok, ki je vreden, da se omenja, ki je pa pač važen in znamenit, poznamo za to reč. Razdeljeni svet se mnogo bolje obdeluje. Za gmajno se ni nihče brigal, da bi jo izboljševal; svet, ki ga dobi posamnik v last, pa kmalu pokaže drugo lice. Priznavati moramo, da se je v tem oziru tudi pri nas mnogo izpremenilo. Največ gmajn se je dozdej na Kranjskem razdelilo po Notranjskem. Deželna postava o razdelitvi pašnikov se je jela izvršavati l. 1890. Do l. 1905 se je razdelilo 13.652 ha. Izmed teh je 4917 ha ocedilo in so zdaj tam boljši pašniki; 3062 ha se je izpremenilo v travnike, nekaj tudi v vrtove in njive, 1956 ha se je nasadilo za gozde; 3125 ha končno je pa ostalo takih, kakršni so bili pred razdelitvijo. Ta zadnja reč ni posebno vesela. V odstotkih je torej domala 30, slaba tretjina razdeljenega sveta ostala neboljšana. Rekel bo pač kdo: ljudje ne utegnejo in delavskih moči manjka; nekaj je res; nekaj je pa tudi gotovo le posledica tega, ker nečejo.

Ce pa se ozremo na drugo stran, vidimo, da je z razdeljenimi pašniki skupna paša sploh pominula in da je s tem padlo večinoma tudi število živine. Razdeljevanje pašnikov je butilo ravno ob tistem času na dan, ko so kratkovidni in neizkušeni »strokovnjaki« v kmetijstvu, kakor jim pravijo, na vsa usta trobili, da se paša ne izplača, da je najboljša imeti živino v hlevu, ne pa jo dajati na pašo. Zaslužili bi ti »strokovnjaki«, da bi jih z mokrimi cunjami spodili od kmetijstva, ki so mu s tem neizmerno škodovali. Danes se je jelo tudi najbolj zagamanim strokovnjaškim bu-

ticam bliskati, da po ti poti živinoreja opesha. Ne upajo se že več oporekati, če se povdarja pomen paše za živino, zlasti mlado in plemensko; saj je črno na belem dokazano, da dober pašnik več nese nego travnik. Razdeljeni pašniki so zavoljo tega v veliko škodo. Posamnik ima zdaj premajhen kos; vrh tega bi pa moral imeti vsak svojega pastirja, kar je pri sedanjih razmerah domala nemogoče. Zato se paša sploh opušča in v krajih, kjer se je živina preživila od maja do novembra na prostem, tiči zdaj leto in dan v zaduhlih hlevih.

Da se pa vrnemo še enkrat k temu, kar smo že rekli, pa ponovimo: Gospodarstvo z gmajnami je bilo silno slabo in po stari poti ni smelo iti več dalje. Najbolj zapuščen svet je bil gotovo po gmajnah; pota kozja, vse zašarjeno in zaraščeno, da bi kdo kaj poskrbel za gnojitve, ni bilo ne duha, ne sluha; da bi kdo odpeljal vodo, na to še misliti ni bilo. To je res in zato je neprimerno zemlja več vredna, ko je razdeljena. Toda te zamerjenosti ni kriv samo kmet in kajzar, marveč tudi postava. Saj ni pri gmajnah takorekoč nobenega gospodarja. Za vsako gmajno so skoraj drugače imeli določeno, kdo naj ima skrb zanjo. Tu bi bilo treba postaviti. Ko bi se bilo ljudem zraven še pomagalo, da bi bili pod nadzorstvomboljšali pašnike, in bi se bilo uredilo vse gospodarstvo skupnih gmajn, pa bi bile ravno gmajne lahko postale silno koristne za našo živinorejo. Nam jih je žal že zavoljo tega, ker je s tem padla zopet ena vez kmečke skupnosti, brez katere je napredek kmetijskega stanu sploh nemogoč.

Nekaj gmajn imamo še. Bodimo zdaj pametnejši! Od dežele zahtevajmo, da se ravno tako kakor za planine tudi za skupne pašnike določi v posebni postavi varstvo in uredi izboljšanje. Država mora tudi za pašnike dati primerno podporo.

Poljedelski minister dr. Ebenhoch jo je v svojem razglasu na deželne vlade dne 26. februarja 1908 tudi obljubil. Naj se po celi deželi, kjer še imajo skupne pašnike, zberogospodarji in posvetujejo, kaj jim je storiti. Najboljše je, da se za svet in pomoč obrnejo na svoje poslance.

Treba pa bo še nekaj! Skupni pašniki lahko zopet pridejo na dan, četudi je zemlja razdeljena, po posebnih pašnih zadru-gah, ki vzamejo svet v najem po določenih pogojih. Na Saksonskem silno lepo cvetejo take pašne zadruge; pa jih imamo že tudi na Slovenskem. V tem oziru rada posreduje »Zadružna zveza«. Mlad rojak, ki je z izvrstnim uspehom dokončal višjo kmetijsko šolo na Dunaju, zdaj potuje po Saksonskem, da si vse natančno ogleda. S skupnimi močmi bomo potem že zopet spravili v red našo, zdaj tako tničeno pašo.

Bela krajina gre naprej!

Ustanovitev »Kmečke zveze« za Belo Krajino.

Nedelja, 27. septembra t. l., je bil za Belo Krajino važen in pomenljiv dan. Od vseh strani širne Bele Krajine so hoteli v nedeljo popoldne moške skupaj, kajti ustanoviti se je imela »Kmečka zveza« za Belo Krajino s sedežem v Metliki. Okrog 200 kmetov-posestnikov se je zbralo na vrtu gostilne g. Konda, kjer se je vršilo zborovanje. Zborovanja so se udeležili tudi odlični gospodje gostje, kakor metliški prošt monsignor Dovgan, semiški dekan veleč. g. Erzar, župnik Novak iz Radovice in še več drugih odličnih gospodov. Izmed županov so bili vsi zastopani. — Predsednik pripravljavnega odbora gosp. Mihelčič, posestnik in župan iz Lokvice, otvori ob pol štirih zborovanje, pozdravi

prav pristrčno vse navzoče, posebno one, ki so prišli iz daljnih krajev, in podeli besedo g. dr. V. Rožiču iz Ljubljane. Govornik izvaja sledeče:

Pozdravljam vas vse cenjene navzoče v imenu S. L. S. in vas uljudno prosim, da blagovolite oprostiti gospoda deželnega glavarja, svojega poslanca, ki vsled svoje bolezni in pa vsled nemirov in razburjenosti, ki vlada sedaj v Ljubljani, danes ni mogel priti med vas. Nato preide govornik k stvari sami in razloži potrebo in korist združevanja v današnjih burnih časih.

Govornik pravi: Vsi stanovi, vsi sloji se dandanes združujejo v svrhu samopomoči. Združuje se priprost delavec v svojih delavskih organizacijah, združuje se obrtnik v svojih obrtnih združenjih in združuje se veliki trgovec in kapitalist v svoje trgovske in akcijske družbe, da tem lažje vlada in gospodari na svetovnem trgu. Združuje in zaveze sklepajo med seboj cele države, da se lažje in bolje branijo svojih sovražnikov. Vse se združuje in organizira dandanes, le slovenski kmet še dvomi in zaostaja za drugimi v svoji stanovski organizaciji. Toda tudi slovenski oratar se je začel organizirati, se je začel združevati v svojih društvih, »Kmečkih zvezah«. Tudi naš kmet je izprevidel, da si mora sam pomagati, da je njegova moč njegova združitev, — da se mora tudi on držati gesla našega vladarja, ko je nastopil pred 60 leti svojo težko nalogo: z združenimi močmi — to se pravi, vsi za enega, eden za vse, vsi v složnosti in edinstvi, bomo zmagali vedno in povsod svoje sovražnike. Tako mora tudi naš slovenski kmet delati: Združevati se, složno delati za svoje koristi. — Govornik potem v jasnih in poljudnih besedah razloži program »Kmečkih zvez«.

Delovanje »Kmečkih zvez« je obširno, vendar se da v štiri jasne oddelke razdeliti: v politično, gospodarsko, izobraževalno in organizacijsko. Politično delovanje »Kmečkih zvez« je važno zaradi tega, ker ravno v kmetijskih zvezah lahko naš kmet doseže političnih pravic, kajti v kmečkih zvezah mu je dana prilika, da se lahko javno udeležuje političnega življenja in zahteva pravic od javnih zastopov.

V kmečkih zvezah je ono mesto, kjer se naš kmet lahko najbolj izrazi v političnih, gospodarskih dnevniških vprašanjih, ki globoko segajo v njegovo življenjsko vprašanje. Kmečke zveze so ono torišče, kjer se odločujejo najvažnejša vprašanja za kmeta, ker kmečke zveze lahko postavljajo za časa volitev svoje kandidate bodisi v občinski zastop, ali v okrajni zastop, ali v deželni in državni zbor, kakor tudi v zdravstveni svet ali v razne davčne komisije. — Ob vseh teh važnih prilikah lahko nastopi »Kmečka zveza« samostojno in ona odločuje, kdo bo zastopal korist kmetov v teh važnih korporacijah.

»Kmečke zveze« imajo pa tudi gospodarsko delo v svojem programu. Kmečke zveze morajo v svojih okrajih gledati na to, da se tudi gospodarsko, gmotno stanje kmetov izboljša, gospodarske razmere v dotičnih krajih, kjer obstajajo kmečke zveze, se morajo natančno preštudirati in

napraviti se morajo melioracijski — izboljševalni — načrti za vse gospodarske panoge: za poljedelstvo, za živinorejo, sadjerejo, domačo obrt itd.

»Kmečke zveze« so pa tudi izobraževalnega pomena. One prirejajo poučne shode, predavanja, socialne kurze in razne druge poučljive prireditve, kakor kmetijske poučne tečaje, poučna gospodarska popotovanja in pa navajanje k branju strokovnih kmečkih časopisov in knjig. Izobraževalno delo kmečkih zvez je silno važno in nam nadomestuje pomanjkljivost kmečkih šol. Duševna izobrazba in gospodarsko blagostanje naših kmetov, to je namen in pomen kmečkih zvez.

Kajti v tem obstoji vsa organizacija človeške družbe, da ve, zakaj dela in kako naj dela, da bo v korist posameznikom in celoti. Zato pa je namen naših kmečkih zvez — organizacija slovenskega kmeta. Slovenski kmet se mora organizirati, se mora postaviti na svoje lastne noge, on mora postati samostojen, zavezan in gospodarsko popolnoma neodvisen. In to se bo zgodilo le potom organizacije, po svojih lastnih kmečkih zvezah, ki bodo dajale vedno svežega življenja našemu kmetu.

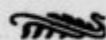
Govornik nato pozivlja še enkrat k slogi, vztrajnosti in krščanski požrtvovalnosti do bližnjega. V letu 60letnega jubileja naj se slovenski kmet spomni cesarjevega gesla: »Z združenimi močmi«, naj se ravna po njem in naj se združi po celi Sloveniji v eno »Kmečko zvezo«.

Nato so se vršile volitve. Načelnikom nove »Kmečke zveze« za Belo Krajino s sedežem v Metliki je bil izvoljen g. Mihečič, župan in posestnik iz Lokvice pri Metliki. Izvolil se je tudi ostali odbor, ki se bo pa sestavil po svojih poslih šele v svoji prvi sestavni seji in ga priobčimo prihodnjič. Na vrsti so bile tudi slučajnosti. K slučajnostim se oglasi tudi gospod dekan Erzar iz Semiča in pravi: Gospod govornik je rekel, da imajo »Kmečke zveze« tudi pravico in dolžnost nastavljanja za svoj okraj kandidate v razne javne zastope. Ker se bližajo dopolnilne volitve za deželni zbor, zato vprašam slavni zbor, če je zato, da se danes o tem važnem vprašanju tukaj govori in razpravlja. Jaz mislim, da je to potreba, in sicer prvič, ker smo silno oddaljeni od središča in ker naša »Kmečka zveza« ne bo več zborovala pred volitvami. Predsednik da predlog, ali naj se določi že danes kandidat za okraj Črnomelj in Metlika, na glasovanje. Predlog je bil soglasno sprejet. Nato predsednik vpraša, če ima kdo izmed navzočih željo, da bi koga imenoval ali predlagal za kandidata za deželni zbor, kajti sedaj naj se oglasi vsak in pove svoje misli, da ne bo potem needinosti in nesporazumljenja. K besedi se je oglasil vpliven in ugleden župan Matjašič, ki je v jedrnatih besedah povedal navzočim, da bi bil najboljši ljudski zastopnik za Belo Krajino g. Josip Zurc, župan in posestnik, gostilničar v Kandiji pri Novem mestu, katerega vsak kmet pozna. Župan Matjašič predlaga gospoda Zurca, po domače Štemburja iz Kandije za kandidata Bele Krajine.

Vsi navzoči so z glasnimi živio-klici, »Živio naš Štemburj!, ki je bil z nami na Dunaju pred cesarjem!«, »Živio, on bo naš poslanec!« Predlog je bil soglasno sprejet in se je tudi sklenilo, da se v imenu »Kmečke zveze« za Belo Krajino oficijelno piše gospodu Zurcu in se ga prosi, da je tako dober in sprejme kandidaturu. Vodstvu S. L. S. se pa piše, da proglasi kandidaturu g. Zurca za Belo Krajino. Vsi so bili veseli, da so dobili v osebi gospoda Zurca tako izvrstnega kandidata, ki bo v prihodnjem deželnem zboru neustrašno, možato zastopal koristi in pravice belokranjskih kmetov.

Župan Matjašič stavi resolucije, ki se tičejo važnih gospodarskih koristi za Belo Krajino; najvažnejša je ona, da se država ozira pri zgradbi nove železnice na koristi in interese kmeta in varuje njih pravice in lastnino ter jih primerno odškoduje za odkupljeni svet. Resolucije priobčimo prihodnjič. — Nato je govoril gospod Cesar o novem načinu pridelovanja vina in vzpodbujal svoje sorojake, naj se ravna po tem, ker je vino prvič boljše in se tudi lažje proda. — Govorila sta še gospoda kaplana Dostal in Cerar, ki sta v iskrenih besedah navduševala navzoče k skupnemu delu. Vsi so bili navdušeni za novo zvezo in pristopilo je takoj čez 60 članov.

Nazadnje je še tajnik S. L. S. g. dr. Val. Rožič podal kratek političen pregled o državnem in deželnem zboru in povedal, kaj so poslanci S. L. S. storili v zadnjem zasedanju za našega kmeta. Poslušavci so vzeli z veseljem poročilo na znanje in prosili gospoda doktorja, naj zopet kmalu pride ali obišče Belo Krajino, kar je on tudi obljubil, da bo vedno rad z veseljem prišel na vsako tako lepo zborovanje. Potem se je gospod predsednik še enkrat zahvalil govorniku za podučne govore in z živio-klici na cesarja zaključil to važno zborovanje. Shod je brzojavno pozdravil tudi poslanec dr. Susteršič.



Shod, notranjskih mladeničev.

Predprošlo nedeljo se je vršil v prijazni Cerknici željno pričakovani mladeniški sestanek, ki se je ob najlepšem vremenu na njem zbralo okoli 500 mladeničev iz vseh krajev Notranjske, zlasti iz Trnovega, Hrenovice, St. Petra, Košane, Trnja, Postojne, Idrije, Hotedršice, Logatca, Vrhnike, Borovnice, Sv. Trojice, Blok, Starega trga (140), Loškega potoka itd. Goste, ki so prikoračali z rudarsko godbo iz Idrije na čelu, je pod starodavno lipo pristrčno pozdravil v imenu izobraževalnega društva Jožef Udovič, ki mu je odzdravil dr. Pogačnik. Pozneje došle Starotržane je sprejel istotam g. Puntar. Po obhodu po trgu je bila v župni cerkvi sveta maša; daroval jo je č. g. Vovko, kaplan starotrški, ki je tudi v krasnem cerkvenem govoru navduševal mladeniče za dejansko sveto vero. Pri službi božji je krasno pelo glasbeno društvo »Ljubljana«, stregla pa sta dva telovadca v kroju.

Po sveti maši je bilo zborovanje pred cerkvijo, ob navzočnosti kakih tisoč ljudi.

Shod je otvoril predsednik pripravljavnega odbora g. Pavlin, predsedoval je deželni poslanec Drobnič. Govorili so: profesor Evg. Jarc, ki je razlagal štiri dolžnosti slovenskega fanta: spoznanje svoje vrednosti in pripravo za prihodnost, ko mladina stopi na mesta svojih starišev; združevanje brez sebičnosti; izražanje narodnega čuta v resnem delu; vernost. — Drugi govornik, dr. Pogačnik, je primerjal slovensko mladino mlademu orlu, ki leta nad sivim Triglavom ter občuduje lepoto slovenske zemlje, vidi v belih cerkvah opomin, da še držimo načel naših prednikov, ki so vedeli, kaj so dolžni svojemu Stvarniku, vidi pa tudi nevarnosti, ki prete našemu narodu od zunanjih in domačih sovražnikov. Orožje proti tem dvojnim nasprotnikom je: izobrazba, ki za njo naj navdušujejo svoje sinove še očete, kateri še niso bili tako srečni, da bi se jim nudil primeren poduk. — G. Podlesnih je v svojem lepem govoru izražal nado, da bodo zadnji žalostni dogodki ljubljanski pripomagali k gospodarski osamosvojitvi Slovenstva. Tudi mladeniči naj store v tem oziru svoje: naj se ogibajo krajev, ki so nasprotni našemu narodu, naj so varčni in delavni, delavni v družini in v družtvih. Priporoča telovadne odseke kot vir drugim organizacijam. — Modroslovec Puntar je nato prečital pozdrav mladeniča Žebota s Štajerskega, in poslancev Gostinčarja in dr. Kreka, ki želi obilnemu delu obilo blagoslova. Pozdravil je še zborovalce v imenu vseučiliške mladine, nakar je predsednik zborovanje zaključil.

Sledil je skupni obed, udeležba pri popoldanski službi božji, dovršena telovadba pri cerkvi sv. Roka in veselica z deklamacijo, petjem in predstavo »Črevljarja«, ki je vsem zelo ugajala.

To je bil prijetno-koristen praznik mlade Notranjske, na kateri naj vsejano seme vzkali in obrodi stoteri sad!



Političen pregled.

AVSTRIJA.

Češki deželni zbor.

Nemci nadaljujejo v češkem deželnem zboru začeto obstrukcijo, pa tudi Čehi se ne marajo udati. Če bodo Nemci vztrajno ostali pri svojih zahtevah, in če tudi Čehi ne odnehajo, tedaj bo vlada prisiljena deželni zbor razpustiti. Za ta slučaj obljubujejo Čehi, ki hočejo na vsak način streti nasilje v svoji domovini, da začno z obstrukcijo v državnem zboru. S tem korakom izstopijo iz vlade, vsled česar bosta morala odstopiti tudi obadva češka ministra Prašek in Fiedler. Ministrski predsednik pa mora gledati, kako mu razpada s toliko težavo skrupcana »parlamentarna« vlada. Češke stranke in tudi nemški krščanski socialci mu obljubljajo, da so mu dnevi že šteti; pravijo, da je nezmožen, da bi poravnal velika narodna nasprotja v Avstriji in da naj odstopi. Tako se novemu zasedanju naše državne

zbornice ne obljubljajo ravno najlepši časi.

Goriški deželni zbor.

stoji pred obstrukcijo. Slovenska Ljudska Stranka in laški liberalni poslanci so vložili vrsto nujnih predlogov, ki onemogočijo vsako drugo redno delo v zbornici. Na ta način namerjajo prisiliti slovenske liberalce in laške katoliške poslance, da jim dajo toliko mest v deželnozbornskih odsekih, kot jim po pravici gre.

Tirolsko.

Tudi tirolski deželni zbor je doživel pred kratkim nekaj burnih prizorov. V Bocnu so bili namreč katoliški visokošolci sirovo napadeni od svojih liberalnih tovarišev. Zato so krščansko-socialni poslanci vložili predlog, naj se napadavci kaznujejo. Vseučilišni profesor in poslanec Skala je pri tej priložnosti zagovarjal sirovosti naprednih dijakov, kar je krščansko-socialne poslance tako razkačilo, da so planili po njem in mu povedali par gorkih. Cesarski namestnik baron Spigelfeld je pa vendar bil toliko pošten, da je ostro obsojal izgrede v Bocnu.

OGRSKA VOLIVNA REFORMA.

Ko je že ves svet spoznal, da zahteva novi, demokratični duh časa splošno volivno pravico, se je tudi Madžarom zasvetilo, da morajo spremeniti svoj starokopitni volivni red. A kako žalostna je ta sprememba, smo poročali že v zadnji številki »Domoljuba«. Volitev ne bo ne splošna, ne enaka, ne direktna, ne tajna. Kaj čuda tedaj, da so vstale proti njej vse druge ogrske narodnosti, ki bi vsled nje bile ravno tako tlačene, kot dosedaj po starem volivnem redu. Najhujši nasprotniki nove volivne preosnove so socialisti. V Budimpešti so demonstrirali in so hoteli podreti neki slavolok, ki je bil postavljen v čast španskemu kralju in kraljici, ki sta obiskala tamkaj našega cesarja. To nakaženo so sicer preprečili, a vendar je bilo pri sprejemu španske vladarske dvojice mnogo strahu pred anarhisti. Toda kljub temu bodo Madžari vendarle najbrže prodrli v zbornici s svojo »zboljšano« preosnovo.

VSEUČILIŠKO VPRAŠANJE

je še vedno na dnevnem redu. V parlamentu zboruje sedaj vseučilišni odsek, ki je v velikih skrbah, kako obvarovati visoke šole, da ne postanejo »klerikalne«. Vseučiliški profesorji z naučnim ministrom Marchetom vred se ne morejo privaditi misli, da bi imeli katoliški dijaki na univerzah ravno toliko pravic kot liberalni. To pa krščansko-socialni poslanci najodločneje zahtevajo. Ko se začno na jesen zopet predavanja po vseučiliščih, je pričakovati znova velikih bojov med dijaštvom, ker liberalni študentje ne dovoljujejo katoliškim tovarišem, da bi nosili svoje društvene znake. Zato ne bo najbrže nič drugega kazalo, kot da se vsem dijakom prepove nositi znake svojih družtev.

DELEGACIJE.

Letošnje delegacije, pri katerih se obravnavajo zadeve, ki se tičejo obeh državnih polovic, se snidejo dne 8. oktobra. Za predsednika avstrijske delegacije izberejo najbrže viteza Madejskega. Cesar bo bral pristolni govor, ki bo letos gotovo zelo zanimiv vsled raznih homatij v državi sami in na Balkanu.

SPLOŠNO STAROSTNO ZAVAROVANJE.

Dne 2. t. m. so se v ministrstvu za notranje zadeve vršila posvetovanja glede na splošno starostno zavarovanje. Načrt je sedaj že popolnoma izdelan. Veseli nas, da v načrtu ni zagotovljeno to zavarovanje samo tovarniškim delavcem in obrtnikom, temveč tudi malim kmetom. Vlada predloži načrt takoj v prvi seji državnega zbora in, če bodo politične razmere ugodne, je opravičeno upanje, da ga zbornica tudi sprejme, ker so mu vse stranke naklonjene.

BOSNA.

Ko je Avstrija leta 1878. okupirala Bosno in Hercegovino, je prevzela le upravo v njej, medtem ko je nje pravi gospodar ostal še vedno turški sultan. Sedaj, ko je Turčija dobila ustavo in so se začeli v njej resni nemiri, ko je vlada odkrila v Bosni srbsko zaroto, ki je hotela obe posedeni deželi priklopiti srbskemu kraljestvu, se je Avstrija začela bati za Bosno in Hercegovino, v katero je vložila mnogo denarja za šole, ceste, železnice, vojaštvo itd. Najbolje bi bilo, da priklopi obe deželi k naši državi, ker sta že zdaj v resnici njeni — in vse pričakuje, da se to v bližnji bodočnosti tudi zgodi, dasi je stvar jako težka. Berolinska pogodba, ki določa Bosni in Hercegovini njeno sedanje stališče, se ne more spremeniti, če temu ne pritrdijo vse velevlasti. Italija, Rusija in Francija pa se boje, da bi se Avstrija ne okrepila na Balkanu, ker s tem izgube same tamkaj svoj vpliv, in se zato upirajo spremembi berolinske pogodbe. Vrh tega je težko vprašanje, kako naj se Bosna priklopi Avstriji. Madžari bi jo hoteli imeti zase, Hrvati pa zase, ker po zgodovini in po narodnosti bosenskega prebivalstva pripada hrvaški kraljevini. Zato ni pričakovati, da se vprašanje o Bosni reši tako kmalu, dasi se more marsikaj tudi nenadoma dogoditi. Politiki pričakujejo, da izreče cesar v svojem prestolnem govoru ob letošnjem zasedanju delegacij tudi o Bosni važno besedo.

VELIKE DEMONSTRACIJE V ZAGREBU.

Sedaj živimo v časih hrupnih demonstracij in večnih obstrukcij. Dne 2. t. m. popoldne so se vršile tudi v Zagrebu velike demonstracije delavcev proti banu Rauchu in načinu njegovega vladanja. Policija, peš in na konjih, je naskočila množico ter z golimi sabljami mahala po ljudih. Ranjenih je več oseb, med njimi en delavec težko, šest so jih pa zaprli, a kmalu nato zopet izpustili.

SPOR MED BOLGARIJO IN TURČIJO.

Čitateljem »Domoljuba« je znano, da je vzhodna železnica vzrok spora med Bolgarijo in Turčijo. Ta železnica pripada po berlinski pogodbi Turčiji. Sedaj pa si jo je Bolgarija kar prisvojila in je neče vrniti Turčiji, dasi to vse velevlasti najodločneje zahtevajo. Bolgarski ministrski svet je dne 30. pr. mes. sklenil, da železnice ne vrne in finančni minister se je že začel pogajati z železnično družbo, da železnico od nje odkupi. Turčija in druge velevlasti so radi tega zelo razburjene in ni izključeno, da pride do vojske med Bolgarijo in Turčijo. Mnogi menijo, da hoče Bolgarija izrabiti položaj v Turčiji, ki sedaj nujno potrebuje miru, in se osvoboditi od turške nadvlade. Bolgarska vlada pa to taji in trdi, da se ji sedaj ne gre za osvojenost, ker ga ne potrebuje: saj so Turki le po imenu vrhovni gospodarji Bolgarije, ki je v resnici že sedaj popolnoma svobodna. Tuji listi pišejo, da Avstrija podpira Turčijo in podpira Bolgarijo v boju proti Turčiji, da s tem kljubuje mladoturkom, ki ovirajo njeno politiko na Balkanu, in da uniči Srbiji vsako nado, da dobi kdaj Bosno in Hercegovino. Ta vest ni sicer popolnoma gotova, a je zelo verjetna. Naš cesar je pred kratkim sprejel bolgarskega kneza Ferdinanda z izrednimi častmi, kakor se sprejmejo samo popolnoma samostojni vladarji. Tudi sicer se kaže, da Avstrija bolgarskim težnjam ni ravno nasprotna.

BOLGARIJA NEODVISNA !

5. t. m. se je knez Ferdinand bolgarski v starem prestolnem mestu Tirnovu proglasil za kralja, kneževino bolgarsko, ki je glasom berlinske pogodbe, seveda le na papirju, bila odvisna od Turčije, povzdignil v neodvisno kraljestvo, vzhodno Rumelijo pa, katero je knez upravljal nekako kot sultanov guverner, priklonil popolnoma novemu kraljestvu.

Tako se je zopet po deset stoletjih ustanovilo bolgarsko carstvo, kar Slovenci in vsi Slovani z veliko radostjo pozdravljamo. Seveda je mogoče, da bomo ravno slovanski bratje iz Avstrije morali s krvjo utrditi prestol novega bolgarskega carja, kajti nastale bodo morda na Balkanu vsled proglasitve bolgarske neodvisnosti homatije, v katere bo ravno Avstrija morala najprva poseči. Pa pustimo zazdaj te misli. Novemu carstvu želimo, da bi mogočno zavladalo na Balkanu in v morebitnem boju z Turčijo premagala tega starega sovražnika križa in evangelija Kristovega !

SRBSKA SKUPŠČINA.

Kralj Peter je sklical srbsko skupščino (državni zbor) za 14. t. m. na izredno zasedanje. To je bilo potrebno, ker se utegnejo Bolgari, ki so stari nasprotniki Srbije, vsak čas osamosvojiti; zato se mora Srbija pripraviti, da ve, kako politiko naj ubere v tem slučaju. Položaj na Balkanu je vedno resnejši; sedaj je začela tudi Rumunija pripravljati svoje vojaštvo.

RUSIJA IN ITALIJA.

Pred kratkim sta se sešla laški zunanji minister Titoni in ruski Izvolski. To pomenja, da se obe državi približujeta druga drugi, zlasti ker kmalu tudi obišče ruski car laškega kralja v Rimu. Laški listi to zbliževanje tako razlagajo, kot da išče Italija v Rusiji opore za svojo politiko na Balkanu. Italiji ni nikakor všeč, da bi Avstrija popolnoma si prisvojila Bosno in Hercegovino, ker bi se s tem okrepila na jugu, in zato išče zaveznikov, ki bi skupaj z njo branili sedanjí politični položaj na Balkanu.



LISTER.

Zadnji dnevi Jeruzalema.

(LUCIJ FLAV).

Zgodovinski roman. — Spisal J. Spillmann D. J

(Dalje.)

Lucij stisne ječarju Melehu v roko cekin. Meleh pelje jetnika v najprijetnejšo ječo, kar jih je imel. Po tleh mu nastelje sveže slame in poleg velikega vrča vode postavi tudi vrč vina, kajpak upajoč, da dobi za te usluge primerno napitnino.

»Lizija,« pravi Lucij, ko ostaneta sama, »rad pretrpim smrt zaradi pravičnih besed, ki sva jih govorila. Najbrže naju čaka smrt. Bojazljivi deželni oskrbnik nama nikoli ne odpusti najine drznosti. Vsak trenotek pričakujem, da pridejo rabeljni po naju. Sicer je to žalostna smrt, a vendar nič manj junaška, kakor smrt na bojnem polju.«

»In kaj pričakuješ po smrti?« vpraša Lizija.

»Kaj vem?« odvrne stotnik zmajajoč v rameni. »Naši modrijani o tem niso edini in izražajo le pobožne želje, kako bi radi živeli po smrti. A dokazov o posmrtnem življenju nimajo nobenih. Če bi mogli dokazati, da smo mi otroci pravičnih bogov, potem bi ravno najina smrt bila dokaz, da mora duša živeti tudi po človekovi smrti. Kajti plemenito delo tirja od pravičnih bogov plačila. Toda kdo zdaj še veruje v pravičnost boga Jupitra! — Seveda kramljajo pesniki marsikaj o življenju senc v podzemlju, in če bi njihovo pripovedovanje bilo resnično, bi midva najbrže celo večnost ne pričakala, da naju brodnik Haron prepelje čez reko Stiks. Kajti pravijo, da mora biti truplo pokopano v zemljo, sicer človek ne more na oni svet. Najinih trupel bi pa Flor nikoli ne dal pokopati, ampak bi jih vrgel jastrebom v jed. Pesniki govore seveda tudi, da pridejo nekateri po smrti v Olimp, kjer bivajo bogovi, ampak samo veliki junaki in cesarji, kakor na primer nesramni Kaligula in drugi. Za uboge in zaradi pravice umorjene pa naš Olimp ni!«

Zalibog, ti govoriš resnico,« odgovori Lizija z veliko resnobo. »Naša vera je nezrečeno breztolačna, ko pride smrt. Slišal pa sem nekoč moža, Juda, Pavla po imenu — saj sem ti že pravil o njem — pred Feliksom o neumrjivosti duše in o

večnem plačilu, ali o večni kazni govoriti tako, da sem rekel z vsem srcem: »Ta mož govori resnico.« Bog mi odpusti, da takrat nisem poslušal svojega notranjega glasu! Ko sem se moral vrniti v Jeruzalem, sem obiskal tega Pavla v njegovi ječi, in obljubil mi je moliti zame — jaz sem mu namreč takorekoč rešil življenje — da postanem enkrat deležen večnega življenja. Povedal mi je tudi, kaj moram storiti, da dosežem večno srečo: verovati in krščen biti.«

Nato razloži Lizija svojemu mlademu prijatelju glavno vsebino krščanske vere, ki si jo je dobro zapomnil in mu razloži, kaj je krst in kako se ga deli. »V tej veri je sicer marsikaj, kar se ne da spoznati z razumom,« tako konča svoje pripovedovanje, »toda kako bi mogel človek spoznati vse bistvo božanstva, ko niti sebe samega ne more doumeti? Razven tega je oni, ki je umrl na križu, dokazal verojetnost svojega nauka s tem, da je vstal od mrtvih. Nisem slišal tega samo od Pavla, ki mi je slovesno prisegel, da je videl Vstalega, ampak tudi druge priče so mi pripovedovale to, ki so ga videle z lastnimi očmi in še žive. Kdaj je kak naš modrijan pretrpel smrt zavoljo svojega nauka, prorokujoč, da po treh dneh vstane od mrtvih?«

Lucij ni vedel, kaj bi mislil in verjel. Znani so mu bili nauki različnih modrijanskih šol, a ga niso zadovoljili. Toda ta novi nauk o križanem Sinu božjem se mu je vendarle zdel čisto neverjeten, da celo smešen. Zmajal je z glavo in rekel: »Lizija, tebe je gotovo pregoljufal kak sanjač iz Jutrovega. Bog, ki umrje na križu kot suženj, je nesmisel! Prav je, da se nisi oklenil tako neumne vere.«

»Meni pa je žal, da se je nisem oklenil in se dal krstiti. Peče me vest, da z ozirom na svojo svetno službo nisem maral vzprejeti božjega nauka. Naj mi Križani in od smrti Vstali odpusti! Zdaj se pa ne maram obotavljati noben trenutek več! Vzemi vrč vode in podeli mi krst kristjanov, medtem pa govori besede, ki ti jih bom narekoval.«

Stotnik se je branil začetkoma. Ko pa je spoznal tribunovo resno voljo, se je udal njegovi prošnji. »Zakaj bi tega ne storil?« je rekel pri sebi. »Sicer ne spoznam, kako bi moglo tako zunanje dejanje pomagati duši — če imamo v resnici duhovno dušo. Toda moj prijatelj Lizija veruje to, in zdi se, da mu bo to dejanje pomirilo srce. Hočem mu torej izpolniti željo.«

Lizija poklekne, zagotavlja svojo vero v Kristusa in njegov nauk ter vzprejme po roki poganškega prijatelja sveti krst.

Toda rabelj, ki sta ga z bojaznijo pričakovala, ni prišel. Deželni oskrbnik je imel druge opravke in se ni zmenil za častnika, ki sta medtem uro za uro pričakovala svoje smrti.

Glasovi trompet so oznanili prihod novih vojaških čet. Zaman so poskušali odposlanci visokega zbora pregovoriti ljudstvo, da bi jih pozdravilo in tako utolažilo jezo deželnega oskrbnika. »Zakaj bi se ne ustavljali, ko nas hoče ta poganški narod uničiti? Ali nismo otroci Abrahama, izvoljeno ljudstvo Gospodovo?« ta-

ko so klicali duhovnikom. »Rajše pademo v častnem boju, kakor pa dovolimo, da bi pogani ravnali z nami kakor s psi!«

In kmalu je frčalo kamenje in so žvenketali meči. V ozkih ulicah vojaške čete niso mogle razviti svoje moči. Z vseh streh se je vsuvala nanje opeka in težko kamenje. Vojaki so držali ščite nad glavami medtem, ko je spredaj in zadaj pritiskala divja množica nanje. V boju z mečem in sulico so bili Judje že izdavnja poznani kot nevarni sovražniki, in vsa bojna umetnost ni nič pomagala Rimljanom v tem pouličnem boju. Z davno vajeno hrabrostjo so nameravali naskočiti tempeljsko goro. Bo-

čili so se krvavo cel dan; toda zvečer so morali Rimljani povsod premagani in z velikimi izgubami vrniti se v Herodov grad. Na stotine njihovih vojakov je ležalo ubitih po ulicah. Flor je izprevidel, da je izgubljen, če se ne reši z begom. V okrilju noči je odšel z večino vojakov, obljubivši ostalim hitro pomoč. Metilij bi moral medtem vsaj z eno četo braniti Antonijo in kraljevi grad.

Velikansko je bilo veselje v mestu zaradi dobljene zmage. Ljudstvo se je z zaplenjenim rimskim orožjem pomikalo po ulicah, radostno vzklikajoč pred hišami tistih, ki so se posebno odlikovali v boju.

Zlasti Eleazar, poveljnik tempeljske straže, se je na čelu svoje čete boril kakor divji lev proti Rimljanom. Tisoči in tisoči ljudstva so ga slavili pred njegovo hišo kot novega Juda Makabejca, kot leva rodu Judovega in so mu prigovarjali, naj postane on njihov vrhovni vojskovodja v boju proti Rimu. Mali Natanael je z velikim občudovanjem zrl na svojega starejšega brata ter je rekel: »Da bi bil vsaj par let starejši in bi se smel kakor ti boriti z mečem za Izraelov rod!«

(Dalje prihodnjič.)



Razgled po domovini.

Naši časopisi zaplenjeni. Slovenski dnevnik »Slovenec« je bil zaplenjen pretekli teden, ker je zapisal nekaj podrobnosti o vojaki 27. pešpolka, ki so patrolirali po Ljubljani ob času izgrediv. — Zaplenjen je bil tudi štajerski »Slovenski Gospodar«, ker je opisoval tolovajstva ptujskih Nemcev, ki so zopet pobijali pretekli teden šipe po oknih Slovencev.

Protí slovenskim mesarjem v Celovcu. O tem se nam poroča iz Celovca: V občinskem svetu celovškem je stavil občinski svetnik Eckhard sledeči predlog: »Občinski svet mesta Celovca naj sklene, da zaneprej mestni občinski svet celovški Kranjem, ki prodajajo meso na drobno, ne sme več prepuščati prostora na trgu in sicer ne v mestni veži, kakor tudi ne na javnih prostorih, da bi prodajali meso na drobno. Glede onih kranjskih prodajalcev na drobno, ki imajo obrtni list in jim torej ni mogoče prepovedati razprodaje na drobno, naj se deluje na to, da smejo prodajati le z enakimi pogoji in stroški kakor domači trgovci, namreč v stalnih trgovinskih prostorih. Z ozirom na javno zdravstveno stanje se konečno naj poskrbi, da ti tuji prodajalci mesa ne bodo kršili določb magistrata s prodajanjem po zdravju nevarnih prostorih.« Seveda so sprejeli celovški očaki predlog z navdušenjem, če ga bode tudi občinstvo, ki je sito draginje celovškega mesa, je pa prav drugo vprašanje.

Zopet nemški napad v Celovcu. Iz Celovca nam poročajo: V noči od srede na četrtek je celovška fakinaža pobila napis g. dr. Brejca in steno od prvega nadstropja do tal grdo pomazala. Kar se ji prvič ni docela posrečilo, je storila zdaj. Slovenci pa se bodo znali zaneprej ogibati raznih Knapičev, Metnicev itd., ker bodo lahko našli znak, kazoč jim, kam naj zahajajo po pravne nasvete.

Notranjska dekleta Marijinih družb iz postojnske in trnovske dekanije so priredila posebno romanje k Majki božji na Trsat dne 27. septembra. Sijajno je uspela prireditelj. Nad 550 deklet se je udeležilo tega izleta. Razpoloženje je bilo kar najveselejše. Prepevaje Marijine pesmi z razvito zastavo šentpeterske družbe smo korakali čez Sušak. Na Trsatu je bilo skupno sv. obhajilo. Slovesen govor je govoril hrenoviški kaplan g. Ahačič, in nato je bila slovesna sv. maša. Popoldne pa so bile pete litanije lavretanske. S težkim srcem smo se povrnili na svoje domove ob najlepšem vremenu. Rečani in Suščani so bili polni pohvale nad lepim redom in krasnim petjem slovenskih mladenk, in so se v obilnem številu udeležili našega slavlja Matere božje. Zgodila se ni niti najmanjša nezgoda. Prepričani smo, da bode ta izlet močno utr-

dil vez skupnosti slovenskih mladenk imenovanih dekaniji. Posebno zaslugi za vso prireditev ima šentpeterski kurat g. Abram, ki je z veseljem prevzel vodstvo prireditve, za kar mu bode izrečena najtoplejša zahvala od vseh udeležnikov.

Vojakom Belgijcem je prepovedano zahajati v Spodnjo in Zgornjo Šiško ter v Udmat, ker se je bati izgrediv, ako se prikažejo ti skrajno nepriljubljeni vojaki. Nekaj izgrediv je že bilo v Šiški, kjer je prišlo do spopada med njimi in Slovenci.

Šolski štrajh v Črnem vrhu je končan. V ponedeljek se je pričel pouk s sv. mašo. Silvester ne uči več, mesto njega je došla druga učna moč, gospodična Roza Jovan. Šolsko vodstvo je prevzela začasno gospodična Mar. Jurjevčič. Silvester je rekuriral na naučno ministrstvo in čaka še rešitve v Črnem vrhu.

Msrgr. Karol Cankar, bivši urednik »Hrv. Dnevnika v Sarajevu«, je bil imenovan tajnikom nadškofa dr. Štadlerja.

Kanonično umešeni so bili č. gg. Frančišek Kralj na župnijo Dobrnič, Nikolaj Stazinski na župnijo Črnuče in Josip Volc na župnijo Rova.

Za častnega kanonika ljubljanskega stolnega kapitlja je imenoval cesar radovljiškega dekana č. g. Janeza Novaka.

Vabilo k odkritju spominske plošče P. Angelika Hribarja v Zgornjem Tuhinju, ki se bo vršilo v nedeljo, dne 11. oktobra t. l. po sledečem sporedu: 1. Ob pol 11. dopoldne cerkveni govor (P. Konstantin Luser). 2. Slovesna sv. maša (dekan I. Lavrenčič). 3. Odkritje plošče pri cerkvi z nagovorom (dekan I. Lavrenčič). 4. Odkritje plošče na rojstni hiši. Udeleženci, ki žele biti pri skupnem kosilu, naj to naznani najkasneje do 8. oktobra t. l. podpisane. Janez Štrukelj, župnik v Zgornjem Tuhinju.

Električen pojav. Blizu Grudnove vile v Dolenjih Retjah pri Vel. Laščah raste sredi njive pri stari cesti lep jesenov grm. In okoli tega grma, kakor se nam poroča, se je nedavno začela prikazovati svetla električna luč, ki je sikala v kratkih presledkih okoli grma in do tri metre visoko v zrak celo noč. Drugi večer ni bilo pojava. Tretji večer pa se je užigalo ob mraku pol ure. Retenjski učenjaki so takoj uganili, da je jesen, ki prevaja elektriko, ki se nabira v zemlji pod grmom.

Ameriška vlada je izročila Slovenca Iv. Kerkoviča Avstriji. Iz Clevelanda, O., se nam poroča, da so zvezine oblasti izročile Slovenca Ivana Kerkoviča, rodem iz Rake pri Krškem na Dolenjskem, zastopnikom avstrijske vlade, kateri so ga odvedli domov v Avstrijo, da se ponovno zagovarja radi ponarejanja

avstrijskih bankovcev. Radi istega delikta je v Columbusu že odsedel dve leti, v katero je bil obsojen po zvezipem sodišču. Avstrijska vlada je nato prosila ameriško vlado, da jej Kerkoviča izroči, da bode tudi na avstrijskih tleh obsojen radi ponarejanja avstrijskih bankovcev. Kerkovič je storil vse, kar je bilo v njegovi moči, da bi se obranil pred izročitvijo avstrijskim oblastem, in obravnave, ki so se vršile pred zvezinim komisarjem Walterjem, so obudile dokaj senzacije med slovenskim prebivalstvom v Clevelandu. Kerkovič je pridobil celo rojaka Dremelja za to, da bi komisarja Walterja podkupil z 200 dolarji. Walter ga je pa radi tega naznanil, nakar so Dremelja zaprli, vsled česar se bode moral zagovarjati pred zvezinim sodiščem. Kakor se zatrjuje, je Kerkovič izdelal in razpečal za več tisoč kron avstrijskih bankovcev in vsled tega mora po avstrijskem kazenskem zakoniku presedeti najmanj šest let.

Rajši z Nemci, nego s poslanci Slovenske kmečke zveze hodi dični poslanec dr. Ploj. Zadnje nedelje je skical v Ptuj shod zaradi železnice Pukla-Ptuj-Rogatec, ki se bo seveda nadaljevala dalje po sotliski dolini. Nemcev je dal Ploj navabiti vse polno, tudi vsenemškega Malika, ki je mnogo sokriv na zadnjih nemških izgrediv, je povabil. Poslanec Slovenske kmečke zveze, dr. Korošec, dr. Benkovič, dr. Jankovič pa niso dobili nobene vabila, da bi zastopali koristi slovenskih krajev. Tako dela Ploj! Njegov list, »Novi Slovenski Štajerec«, pa v vsaki številki vabi na skupno delo! Kaj se ne pravi to, ljudem pesek v oči metati?

Od liberalne strani se izkušajo žalostni ljubljanski dogodki politično izrabljati za strankarske namene. Liberalna stranka bi se rada okoristila z delom drugih. Najznačilnejše je bilo, da je prišel nekdo celo s predlogom: Ker smo zdaj edini, naj »Gospodarska zveza« dá liberalcem polovico sena! Tako čuden je narodni idealizem liberalcev! Mi pa z liberalci ne moremo imeti nobene zveze, dokler liberalna stranka ne opusti svoje protiverske gonje. Oni naj nas napadajo, mi pa naj jim zato služimo? Tako daleč ne bomo padli. Slovenska Ljudska Stranka, ki brez strahu in z vso odločnostjo obsoja nemške krivice, stoji na straži tudi proti kvarljivcem v slovenski sredi. Svojim somišljenikom priporočamo previdnost, da ne bodo delali za one, ki jih bijejo!

Obrtna šola za mizarje se otvori s 1. novembrom v Solkanu. Šola bo velike važnosti za Solkan.

Baška dolina. Liberalci in »Naš Glas«, Na vse kriplje razširjajo liberalci svoj tisk; z vso silo agitirajo za »Primorca«, kjer jim

tega odreko, pride na vrsto »Naš Glas«. Vidi se, da bi ž njim radi spodrinili »Primorski List«; povsodi agitirajo proti njemu z »Našim Glasom«, nikjer pa ne proti »Primorcu«. Najzagrizenjši liberalci so postali na mah navdušeni agrarci, radi bi razdrili naše vrste, zato so si nadljali agrarno krinko. Iz vse te komedije se vidi, da dela »Naš Glas« kolovoz, po katerem bodo tekla liberalna kolesa. Zato pa proč s hinavci!

Grahovo na Primorskem. Do kam je privedla liberalna brezvestnost in neotesanost, dokazuje to, da celo pokojnih duhovnikov, ki so pokopani na tukajšnjem pokopališču, ne puste v miru. Tako so enemu počekali spomenik z ostudnim priimkom, ki so ga zmožni edino liberalci. Pameten človek ne najde besed, s katerimi bi ožigosal tako početje.

Vsi protestni shodi spodnještajerskih Slovencev proti nasilnostim Nemcev so bili izborno obiskani. Ljudstvo se boče osvoboditi na narodno-gospodarskem polju ošabnosti nemške.

V goriškem deželnem zboru je obstrukcija. O tej piše »Primorski List« v zadnji številki: Slovenski liberalci hočejo naše poslance pritisniti ob zid; slovenski liberalci hočejo sami za se vse odbornike in veliko večino članov pri odsekih. Slovenski liberalni poslanci hočejo večino slovenskega ljudstva vzeti možnost po svojih zastopnikih zahtevati in dosegati koristi in pravice. Naši poslanci naj bi ne imeli nič, liberalci pa vse! To pa ne gre! Temu so se naši poslanci uprli in proti liberalnemu nasilstvu nastopili z obstrukcijo. To je bila dolžnost naših poslancev, ki zastopajo večino slovenskega kmečkega ljudstva na Goriškem. Pri deželnih volitvah so v splošni skupini sicer dobili večino liberalci. A ta večina ni bilo kmečko ljudstvo. Liberalni poslanci so prišli v deželni zbor s pomočjo brezdomovinske in brezverske soc. demokracije, s pomočjo liberalne tržke gospode, raznih pisarjev in učiteljev, ljudi, ki žive od kmeta! Večino v kmečkih občinah so dobili poslanci S. L. S. Torej zastopajo naši poslanci večino kmečkega ljudstva! Te zastopnike kmečkega ljudstva pa hočejo ob ste no pritisniti s pomočjo socialistov in frakarjev, botogarjev in učiteljev izvoljeni liberalci. To se ne sme zgoditi! Bilo bi sramotno tudi za slovenskega kmeta. Naše geslo bodi: Proč z liberalno strahovladjo! Kmet sam mora vladati v deželi po svojih poslancih! Proč z liberalci!

Kmečka zveza za ljubljansko okolico je sklicala za nedeljo, 27. septembra shod na Viču, ki je bil izborno obiskan. Na shodu je govoril državni poslanec in deželni odbornik dr. Ivan Šusteršič, ki je v svojem govoru omenjal tudi ljubljanskih dogodkov.

Vipavski okrajni cestni odbor. Za načelnika vipavskega okrajnega cestnega zastopa je izvoljen gosp. Ivan Lavrenčič, deželni poslanec v Vrhpolju, za njegovega namestnika pa gosp. Rihard Ferjančič, župan v Gočah.

Shod. V nedeljo 27. septembra je imelo stavkujoče delavstvo v Vevčah shod, na katerem so govorili g. drž. poslanec dr. Šusteršič, g. župan Dimnik, g. Ziller in g. I. N. Gostinčar. Pretekli teden so se vršila vnovič pogajanja med delavstvom in tovarno in sicer pri deželni vladi v Ljubljani. Za delavstvo se je krepko potezal državni poslanec dr. Ivan Šusteršič. Doseglo se je sporazumljenje in stavka se je srečno končala z zmago delavstva, ki bo gotovo hvaležno vsem tistim, ki so pripomogli, da je stavka končana, osobito državnima poslancema dr. Šusteršiču in Gostinčarju, županu Dimniku ter drugim delavskim prijateljem. Le v slogi je moč in le združeni moremo kaj doseči. Zato kličemo delav-

stvu: Vstopajte v strokovno društvo in organizujte se!

Pravila »Kmečke zveze« za novomeški okraj je vlada potrdila.

»Kmečka zveza« za Belokranjce se je ustanovila 27. septembra v Metliki. Vsi poštteni Belokranjci naj se združijo v novi »Kmečki zvezi« in naj pokažejo hrbet Maceletovi liberalni stranki.

Ranjenci v ljubljanski bolnišnici so izjavili, da odklanjajo vsak nemški dar. Nekaterim se že boljše godi. Hlapec Martin Štrukelj se že lahko sprehaja po vrtu, istotako mesarski pomočnik Glogovšek, o katerem se je prvotno mislilo, da bo umrl. Najslabši je Tomšič, ki je dobil sedaj še pljučnico. Občinstvo prinaša ranjencem sladkarije in brezštevne druge pobojske. Dijak Borštink je imel te dni še 38 stopinj. Nekoliko se mu obrača na bolje. Opetovano vzdihuje proti usmiljenki: »Sestra, stopite k meni, če ste Vi pri meni, me nič ne boli«. Nedavno ga je obiskal součenec, ki je bil v usodnem trenutku poleg Borštinka in kateremu je krogla prestrelila hlače. Borštink more zaspati le s pomočjo morfija. Duhovščina stolne in šentpeterske župnije je odklonila vsako plačilo za pogreb Adamiča in Lundra ter je izjavila, naj se dotično svoto izroči za žrtve v bolnišnici.

Velik požar. Iz Rajhenburga ob Savi se nam poroča: V nedeljo, 27. septembra ob 1. uri popoldne je nastal v vasi Senovo ogenj, ki se je širil s tako hitrostjo, da je v kratkem času upepelil vseh šest skoraj še novih poslopj posestnikov Seničarja in Kozoleta. Rešiti ni bilo mogoče drugega kakor živino — razven enega telčka — nekaj pohištva in obleke. Seničarju je zgorelo celo 300 kron denarja. Imenovana posestnika, ki sta si po tujih krajih z največjo pridnostjo in varčnostjo priborila toliko novcev, da sta si nabavila lastno domovje, sta v trenutku s svojima rodbinama reveža brez strehe in kruha, in ker je že zima pred vrati, res vredna najglobokejšega sočutja. Ljubezen do bližnjega zahteva, da se jima kolikor mogoče hitro in izdatno pomaga.

Kakšno bo vreme meseca oktobra? Za september smo bili po rimskem ključu napovedali: »ne bo deževalo«, akoravno je september po navadi moker. Kdor po »mali maši« kosi, na peči suši, je star rek. In res ni deževalo razen trikrat po pol dneva ali manj. V tem se razločujemo od raznih Falbov, ki napovedujejo kritične dneve naprej, za nazaj pa ne opozore občinstva, so li imeli prav ali ne. Mi, ali pravzaprav čast komur čast, — luna je imela zopet prav. Ko je bila »mlada« (26. avgusta 9.59 zvečer), je pet dni zadrževala dež. Peti dan ob osmi uri zjutraj je že padlo nekaj kapljic, luna pa je rekla ne, ker je hotela, da ljudje otavo lahko posuše letos tudi po »mali maši«. Šele šesti dan, 1. septembra, je pustila deževati, ker šesti dan ni več odločilen, ampak le četrti in peti. Prima, secunda nihil, tertia aliquid, quarta, quinta qualis, tota lunatio talis = prvi, drugi nič, tretji malo, četrti, peti je za mesec kazalo.

Slavnost blagoslovljenja »Narodne šole« v št. Jakobu je jako dobro uspela. Prošt G. Einspieler je z obilno asistenco na prostem maševal, potem šolo blagoslovil. Naroda je bilo (večinoma Korošci) do 2000 ljudi. Govorila sta župnik Ražun in poslanec Grafenauer. Nato je sledila prosta zabava v »Narodnem domu«. Navdušenje je bilo veliko. Stroški šole 120.000 kron. — Mohorjani! ne pozabite naših koroških šol. Ko pridete po knjige Mohorjeve, darujte kak darček v ta namen. Vsak vinar se bo hvaležno sprejel.

Častno občanstvo je podelil občinski zastop na Velikih Poljanah župniku Jožefu Vol-

cu ob njegovem odhodu na svojo novo službo na Rova in mu izročil krasno diplomu v znak priznanja in hvalečnosti, katero si je gospod v polni meri zaslužil z vzorno ureditvijo nove župnije in zidavo nove župne cerkve.

Krompir in zelje ter ajda so po Gorenjskem, v kranjskem okraju, dobro obrodili, tudi v ljubljanski okolici kopljejo že krompir, ki je dokaj debel.

Sadje prejšajo pridno naši kmetje, v kolikor ga ne morejo prodati. Sadni most je dobra in zdrava pijača.

Hrušica v Istri. Prelepe dneve smo imeli v naši fari. Imeli smo namreč sv. misijon, ki je trajal od 4. do 22. septembra in so ga vodili čč. Oo. družbe Jezusove: P. Kunstelj, P. Pristov in P. Rakovec z največjo vneto. Ljudstvo se je udeleževalo sv. misijona z največjim veseljem in v obilnem številu. Sai je bilo te dni pri spovedi vsega skupaj 2450 ljudi. Sklep sv. misijona smo imeli ob ogromni udeležbi. Sklepni govor je bil na prostem zraven cerkve. Pretresljivo je bilo, ko je koncem govora vse ljudstvo ponovilo krstno obljubo in z mogočnim glasom trikrat odgovorilo: »Se odpovemo«, »Verujemo«, »Hočemo!« Po pridigi je bila slovesna procesija z Najsvetejšim in nato blagoslov z zahvalno pesmijo. Pridige so segale vsem globoko do srca in upamo, da bo sv. misijon obrodil obilo sadu. Bog povni čč. misijonarjem njihov velik trud!

Duhovske spremembe na Kranjskem. Župnija Rova je podeljena č. g. Alojziju Volcu, dosedanemu župniku v Poljanah pri Svetem Gregorju. Na njegovo mesto pride za župnega upravitelja č. g. Anton Lavrenčič, kaplan v Cirknici; v Cirknici je nameščen za kaplana č. g. Jernej Podbevšek, kaplan v Zagorju ob Savi. Č. g. dr. Alojzij Merhar, kaplan v Sostrem pri Ljubljani, je prestavljen v Ljubljano, kjer nadomešča g. profesorja dr. Pečjaka na drugi državni gimnaziji.

Duhovske spremembe na Spodnještajerskem. G. Franc Spindler, računski revident v knezoškofijski pisarni v Mariboru, je nastavljen kot kaplan v Brežicah. Prestavljeni so kaplani: Peter Goriup v Sevnico, Janez Hauptmann na Muto, Jožef Kodrič v Kamnico, Anton Srebre k Sv. Martinu pri Slov. Gradcu in Frančišek Segula v Laški trg.

Koliko je škode? Nemški listi poročajo, da imajo ljubljanski Nemci okoli 50.000 kron škode. Sodnijski steklarski izvedenec je pa konstatiral, da je škode le okoli 9 do 10.000 kron. Kje naj bi bila ostala škoda. Ali je bilo za te šipe treba dveh slovenskih žrtev?

Čudna narodna zavest. G. Franc Zagar, trgovec v Markovcu pri Starem trgu, velja kot radikalen narodnjak, vendar pa oddaje vse boljše službe v svoji trgovini tujcem. V tovarni na Rakeku je poslovodja Bavarec, v Markovcu poslovodja, delovodja in knjigovodja Nemci, na Milanovem vrhu poslovodja Dunajčan, v Trstu poslovodja Italijan. Ali g. Zagar res ne more dobiti domačih ljudi? Vse njegovo knjigovodstvo je nemško, tako tudi tiskovine. Na Rakeku so na prvem mestu nemški, na drugem italijanski, na zadnjem slovenski napisi. V Trstu je trdka vpisana »Francesco Zagar«, zato se izgovarja »Cagar«. Lep liberalci to!

Vri Slovenec, ki biva že nekaj let v Parizu na Francoskem, nam je poslal pismo, v katerem obžaluje našo domovino vsled zadnjih žrtev od 20. septembra.

V Nabrežini so imeli pretečeno nedeljo ples, kojega so napravili železniški in klesarski uslužbenci — to je »sodrug«. H koncu kot poboljšek je prišlo tudi do — pretepa. Nekateri so nesli domov krvave glave kot spomin. Pravijo, da so se posebno obnesli pri pretepu

tisti, ki se ponašajo s tem, da so inteligentni, omikani in svobodnomiselni. Lepa omika in svoboda to! Kje je bilo »oko pravice«, se ne vé. Radovedni smo, kaj poreče k temu »Delavski list«. Saj je njegov poročevalec z udeleženci pretepa še več kot v prijateljski zvezi. Toliko o svobodi. Zdaj pa nekaj o narodnosti. Nabrežina je najbolj narodno-napredna vas na Goriškem. Tako je pisal svoj čas Gabršček v svojih listih. Hočete imeti dokaz? Evo ga! Na hiši g. župana in zaupnika narodno-napredne stranke na Goriškem stoji že veliko let zapisano z velikimi črkami: Ivan Caharija, kamnosek, »Steinmetzmeister«. Zato pa pravijo hudomušneži: Nabrežinci so veliki narodnjaki pri litru, ali pa kadar jim »kaže«. Ali ne pravijo prav?

Slovenski liberalci so res čudni ljudje. Na eni strani hočejo slogo s S. L. S., na drugi strani pa ne prenehajo pisati zoper vero in duhovščino. Niti te dni splošnega narodnega žalovanja se niso mogli premagati, da ne bi po »Slovenskem Narodu« sramotili katoliške duhovščine. Tudi ni pričakovati kakšnega zboljšanja od njihove strani, dokler bodo odločilni faktorji v liberalni stranki razni svobodnomiselni študentje, kakor Lotrič, Zalar in drugi.

Za dan volitev v deželni zbor istrski in sicer v splošno kurijo je izdala škofija na dekanijske urade odlok, ki ukazuje, naj se konča v nedeljo dne 25. oktobra na dan volitve služba najpozneje ob 8. uri zjutraj povsod tam, kjer je ena sama sveta maša, da bodo šli lahko volivci pravočasno na volišče in ob enem tudi opravili svojo krščansko dolžnost.

V Istri se je pričel na vsej črti volivni boj in upamo, da ne bo hrvaško in slovensko ljudstvo poslalo samih liberalcev v deželni zbor.

Zahvala in izjava. Jaz podpisani se zahvaljujem »Vzajemni zavarovalnici«, ker mi je za po požaru poškodovano hišo vsem svoto pošteno izplačala. Vsled tega jo vsem slovenskim posestnikom toplo priporočam. Dragi rojaki Slovenci! Zavarujte svoja poslopja edino le pri domači »Vzajemni zavarovalnici«! — Ivan Starešinič, čevljar in posestnik v Preloki, dne 27. septembra 1908.

V Podlublju. Slovenci, pridite 18. oktobra v Podlublje na Koroško! Podlublje, o katerem je zlasti po Kranjskem malo kaj slišati, začel se je gibati. Pred kakimi petimi leti pri nas o kaki organizaciji še ni bilo ne duha ne sluha, izvzemši par rdečih bratcev, kateri so pa svoje desetine pridno v Borovlje nosili. Bil je k nam nameščen boroveljski kaplan kot provizor, ta nas je organiziral, seveda z velikim trudom, kajti prebivalci, kateri so bili leta in leta brez voditelja, se ne dajo naenkrat lahko voditi. A vztrajnost je privedla gospoda do lepega uspeha. Sedaj imamo svojo čitalnico in tudi hranilnico. Sezidali smo si svoj »Delavski dom«, kateri je velikanske važnosti in bode še v poznejših časih ponos podlubljske občine. Isti »Dom« bomo otvorili 18. oktobra. Zato je pač vredno, da se Slovenci 18. oktobra podamo kar v največjem številu od vseh krajev v Podlublje k pravi narodni slavnosti. Vabimo pa tudi vse odkrite prijatelje koroških Slovencev, da pridete tedaj k nam, da se pobratimo. Vabimo vsa slovenska pevska društva, da pridejo v Podlublje slaviti slovensko pesem in med seboj tekmoval. Vabimo tudi vsa delavska društva po slovenski domovini, da se pridejo veseliti na vspehu svojih tovarišev. Vabimo tudi vse slovenske rodoljube, da si ogledajo prekrasni spodnji Rož. Več slovenskih društev je že obljubilo sodelovanje. — Zatorej, Slovenci! pridite 18. oktobra v Podlublje na Koroško.

»Kmečka zveza« za postojnski okraj priredi v nedeljo, dne 11. oktobra popoldne ob 3.

uri v Hrenovicah javen shod s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo državnega in deželnega poslanca dr. Žitnika o gospodarskem in političnem položaju; 2. popolnitev odbora; 3. slučajnosti. Shod se vrši ob lepem vremenu na župnijskem dvorišču, ob slabem vremenu pa v župnišču.

Aljaž Jakob, mešani in moški zbori. V zvezek je ravnokar izšel in obsega sledeče skladbe: za mešani zbor: Job, V mraku; za moški zbor: Dneva nam pripelji žar, II., Z vencem tem ovenčam slavo, Triglav. Zvezek stane 60 vinarjev, s poštnino 65 vinarjev. — Isto ceno imajo tudi poprej izdani zvezki te zbirke. Aljaževih skladb ni treba posebej priporočati, ker so splošno znane kot najboljše ljudske skladbe. Za društva so naravnost potrebna. Dobe se v »Katoliški Bukvarni« v Ljubljani.



Gorenjske novice.

Iz kamniškega okraja.

g Iz Moravč. Nedelja, 27. septembra, ostane Moravčanom v trajnem spominu. Ta dan smo imeli dve slovesnosti. Prvo dopoldne na Hribcih v zahvalo, da je kapelica srečno dovršena. V ta namen je bila ondi sveta maša s cerkvenim govorom. Popoldne pa je priredilo izobraževalno društvo slavnost v proslavo trojnega jubileja. Prav lepo je uspela. Domači pevski zbor je izborno rešil svojo ulogo. Na sporedu prolog je na kratko oslikal jubileje ter navduševal, da:

»Ne le mi,
vsi narodi
naj z nami se radujejo;
današnji dan,
tako krasan,
vsi z nami naj praznujejo.«

Prolog nas nato popelje pod divne Pireneje, pred lursko duplino, dalje: »na južno stran, v večni Rim pred Vatikan«, kjer vlada na prestolu sv. Petra zlatomašnik, papež Pij X., in na cesarski dvor, kjer: »glas krepak v nebo doni, Franc Jožef cesar naj živi!« G. Janko Cegnar nam je v slavnostnem govoru pojasnil pomen trojnih jubilejev in razložil igro: »V jubilejnem letu«. Povedal je v jedrnatih besedah, kaj hočejo današnji svobodnjaki. Iztrgati ljudstvu vero iz srca, ga odtujiti od krščanskih nazorov je njihov namen. In to naj bi bila svoboda!? Stranke, ki se izdajajo za svobodne, pa propagirajo modernizem, niso svobodne; te vodijo narode v pogubo. Gorje mu, kdor se dá zaslepit! Nato so nastopili igralci. Uloge so bile vseskozi dobro igrane. Posebno spretnost moramo priznati glavni osebi, dr. Fridnu. Ta mož je zašel v brezverno družbo, med svobodnomiselce. Ti so ga pridobili zase. Vse prigovarjanje njegovega prijatelja Dobroslava, naj se ogiblje slabe tovarišije, je bilo zastoj. Seznanil se je z glasovitim agitatorjem svobodnomiselstva, z časnikarjem Robavsom. Ta ga je silil stopiti v njegovo kliko. Dr. Friden tega ni storil takoj, prosil je odloga, da stvar premisli in prespi. Res zadremlje in zaspanja strašne sanje. Sanja, kako ga Robavs tira v framaonsko ložo. Tu ga ga silijo k svobodnjaštvu. Dr. Friden se brani, to pa razkači stražnika lože, divjega framaona Grudna, da dr. Fridena ustreli. V strašnih mukah umira, takrat pa se razsveti loža in lurska Devica, obdana z rajske lepote, se mu prikaže. Nato se dr. Friden zbudi, grozne sanje mu ne gredo iz glave. Da poklicati prijatelja dr. Dobroslava, kateremu izjavi slovesno v jubilejnem letu: »Zvest ostati katoliškim nazorom do zadnjega dihleja«. Zadnje dejanje nam kaže ljudstvo, slaveče

trojni jubilej pri vaški kapeli. Tudi dr. Friden s prijateljem Dobroslavom prisostvuje slavnosti. Ves potrj deklamuje pred kapelo:

»Jaz sem te našel, o lurska Devica,
zmote zdaj svoje očitno spoznam;
o, kako srečen sem, rajska Cvetlica,
tukaj pri Tebi, tu nisem več sam.

Pridite torej, vse zemlje rodovi,
skupaj združimo vsi v petju en glas,
v rajske višave done naj glasovi:
lurska Devica, o prosí za nas!«

Zadnji prizor konča dr. Dobroslav s slovesnimi besedami:

»Bratje, torej le na delo,
da zatremo vražje želo,
krepko hočemo začeti,
narod moramo oteti.

Udeležba slavnosti je bila velika. Zadovoljnih obrazov je odhajalo občinstvo, marsikdo se je izrazil: »Kaj tako lepega še nisem videl«. Pač trojih jubilejev nakrat še nismo slavili, zato ostane ta dan v spominu zapisan z zlatimi črkami. — Kapelica žalostne Matere Božje na Hribcih je dovršena. 11. oktobra preteče leto, kar je bila slovesno blagoslovljena. Takrat je bilo urejeno le za silo, manjkalo je marsikaj. Toda našla so se radodarna srca, ki so pripomogla, da se je nabačila potrebna cerkvena oprava. Pa še več se je storilo. Oglasila sta se dva zvonova iz stolpa nove kapelice. Kakor slavca mili glas donita po moravški dolini. Ljudstvo jih radostno posluša, skrivnostni čut jim obdaje srce. — Skupni stroški znašajo okrog 14.000 K. Večja svota je že pokrita. Ostalo upamo se v kratkem poravnati. Zato presrečna hvala vsem, ki so pomagali, da se je postavila lična kapelica. Marija naj vsem stotero povrne.

g Za povzdigo živinoreje v kamniškem okraju se osnuje 25. t. m. živinorejska zadruga v Kamniku. Namen te zadruge bode, rediti in zboljšati čisto plemo pingavske pasme, skrbeti za dobre bika, skupne pašnike in za skupno prodajo živine. Po tej poti se dá najprej priti do zboljšanja živinoreje. Ustanovni shod se vrši ob pol 4. uri, seja pripravljavnega odbora pa ob 3. uri popoldne v prostorih »Kamniškega doma«.

g Misijon in ustanovitev fare v Domžalah. Od 19. do 27. septembra se je vršil v Domžalah sv. misijon, prvi v tej duhovnji. Vodili so ga z izredno gorečnostjo in vnemo očetje lazaristi Kitak, Nežmah in Flis. Ljudstvo se je za prav pridno udeleževalo. Nad 1500 ljudi domače duhovnije je bilo obhajanih. Višek slovesnosti je bil v petek popoldne. Po slovesni spravi pridigi pred izpostavljenim sv. R. Telesom je presvetli knezoškof dr. Anton Bonaventura Jeglič slovesno razglasil ustanovitev nove fare Domžale in to novoustanovljeno faro daroval božjemu Srcu in prečisti Devici Mariji. Veličastna je bila procesija z misijonskim križem v nedeljo popoldne, ki jo je vodil preč. g. dekan kamniški, Ivan Lavrenčič. Vršila se je ob najlepšem vremenu in ob ogromni udeležbi ljudstva od blizu in od daleč. Nad 3600 so jih našli. Udeležila se je obojne slovesnosti, razglasitve fare in procesije tudi šolska mladina z učiteljstvom in zastavo, veteransko društvo z zastavo, obe požarni brambí, katoliško izobraževalno in podporno društvo z zastavo, obe Marijini družbi z zastavo. Vrta domžalska godba pa je med obedom presvetlemu knezoškofu na čast zaigrala nekaj domačink. Procesije sta se korporativno udeležila tudi dva občinska odbora nove fare, domžalski in depalski, oba župana M. Janežič in J. Dimec,

Prekrasno so dekleta za to izredno slovesnost okinčale cerkev z vencji. Zunaj pa so mlaji in zastave pričale, s kolikim veseljem vsa nova fara praznuje svoj dan. Posebno pohvalno je omeniti še cerkveni pevski zbor, ki je ves čas mislija s svojim lepim petjem prav zelo povzdignil vso slovesnost. Čast in hvala vsem!

g Dekliška Marijina družba v Mekinjah bo uprizorila dne 11. oktobra v proslavo lurskega jubileja znano igro: »Lurska pastirica«. Nekaj lepih točk bo zaigral tudi tamburaški zbor »Planinka«. Načelstvo družbe prijazno vabi tem potom sosednje Marijine družbe, da se udeležijo te prireditve; zanje je vstop prost. Začetek ob pol 4. uri popoldne.

g Iz Komende. V četrtek, 1. oktobra so na tukajšnjem pokopališču odkrili spomenik pokojnemu g. nadučitelju Josipu Mesnerju, ki je pri naši ljudski šoli služboval celih 32 let. Postavili so spomenik: učiteljsko društvo in očine komendske fare. Učiteljsvo kamniškega okraja se je skoro polnoštevilno udeležilo svetega opravila za pokojnim v cerkvi in na pokopališču. Na grobu je govoril domačin g. nadučitelj iz Mengša, Lorenc Letnar. Pokojni je vestno izpolnjeval svoje krščanske dolžnosti, bil je splošno priljubljen, nazvali so ga »očka«. Blag mu spomin! — Mlado katoliško slovensko izobraževalno društvo dobro napreduje. V par mesecih uredilo si je lepo knjižnico, imelo že več predavanj, in sedaj si postavlja svoj dom — prostrano dvorano, ki bo, če Bog dá, še pred zimo izdelana. Fantje že težko čakajo dne, ko bodo nastopili na novem odru, pa tudi dekleta nočejo zaostati. Le pogumno naprej! V društvu bomo skrbeli za pravi krščanski napredek in za pošteno zabavo, ker le taka stori človeka v resnici veseliga in zadovoljnega. Starši, ki imate šoli odrasle otroke: v društvo ž njimi in še sami pristopite; s tem boste skrbeli za srečno prihodnost svojih otrok. — Hranilnica je vpegljala hranilnice, mladina pridno sega po njih, ker so lepi, pa tudi koristni, — kajne!

Iz ljubljanske okolice

Vič-Glince. Katoliško slovensko izobraževalno društvo Vič-Glince pripravlja za prihodnjo nedeljo, 11. oktobra, novo izvirno gledališko igro: »Kraljica Ester«, posneto po svetopisemskem besedilu. Igra obeta biti velezanimiva. Društvo si je omislilo nalašč za to nove kulise v staroperzijskem slogu; tudi kostumi imajo orientalski značaj. Uprizorila se bo igra v gostilniških prostorih g. Franca Babnik na Glincah št. 3 (prej Travn), ob 4. uri popoldne.

Zahvala dopisniku. V eni zadnjih števil »Domoljuba« sem poročal, da so vsi možje, ki so bili izvoljeni v novi občinski odbor dobrotne občine, pristali S. L. S. Ti si me pa v predzadnji številki zafrknili in mi očitali, da ni res, kar sem poročal. Zahvaljujem se ti za poduk; ostanem pa pri starem in mislim, da je le res, kar sem jaz pisal. — Janko Petrič.

Iz Hrušice. Slišali smo, da se je šola pri sv. Petru na polju lepo uredila in da bodo ljudje lahko z zaupanjem pošiljali otroke v to šolo. Tudi mi Hruševci želimo, da bi naša šola postala enkrat to, kar mora biti, in da bi iz otrok naredila olikane ljudi, ne pa jih podivjala. Pa širi se surovost. Zadnje dni so otroci zmerjali našega spoštovanega župana kar na cesti. Ali je to morda nadaljevanje tistega, kar je začel rajni nadučitelj in mu pomagal pomočnik učitelj Šušteršič? Nadučitelj je Bog poklical s sveta. Ali sedaj misli Šušteršič nadaljevati? Lansko jesen je natepaval otroke do krvi, ali jih bo letos nahujskal k temu, da napadajo poštene ljudi na cesti? Prej je bil vedno mir, kar je pa ta Šušteršič

pri nas, je pa godlja. Mi zahtevamo, da se na šoli enkrat napravi red, da bodo otroci prihajali iz šole olikanejši in spodobnejši v vedenju, in da se bomo na šolo lahko zanesli.

Iz Štefanje vasi na »Kmečko zvezo«. Ko je pri občnem zboru »Kmečke zveze« poslanec g. Povše pripovedoval o zboljšanju razmer v ljubljanski oklici, se ni nihče oglasil in nihče omenil stvari, ki je za najbližnjo ljubljansko okolico velikega pomena. Ta potrebna stvar je most, ki naj veže Selo, oziroma Moste s Štefanjo vasjo, oziroma Hrušico in z vsem prebivalstvom, kar ga je pod hribom. Ljubljana deli prebivalce na obeh straneh, da ni skoro nobenega občevarja. En most je na Fužinah, eden pa v Ljubljani pred vojašnico. Oddaljena sta gotovo eno uro. Če hočeš iti iz Most v Štefanjo vas, moraš iti najprej v Ljubljano čez most, in od tam nazaj v Štefanjo vas. Ali pa moraš iti na Fužine in od tam skozi Hrušico v Štefanjo vas. In to te zamudi najmanj pol ure. Če bi pa vezal most obe vasi, bi se porabilo le kakih pet ali deset minut. Lansko leto je gorelo v Mostah. Štepanci smo morali peljati brizgalno čez Hrušico na Fužine in od tam nazaj gori v Moste. Seveda med tem je skoraj vse zgorelo. — Polagam to na srce »Kmečki zvezi«, naj se zavzame za to.

Iz kranjskega okraja.

g Iz Gorič nad Kranjem. Gotovo je naša dolina ena izmed najlepših, naprijaznejših naše že toliko opevane Gorenjske. Kake pol ure dolga, napravi na tujca jako dober vtis. Njive na polju lepo v vrsti, v sredi ceste, na obeh straneh prekrasni bukovi gozdi, katerim ni para po lepoti, v ozadju skalnati v nebo kipeči Storžič in s senožeti pokrita Zaloška gora. V sredi doline pa ob potoku Sevniku in ob stočju cest stoji biser naše doline, nad vse prijazna vas: Goriče, koja po svoji zares krasni legi lahko tekmuje z drugimi gorenjskimi vasi, ki so polne letoviščarjev. Dobro, krepko ljudstvo biva tu, ki zna ceniti lepoto in tiho svojo kraja. Klub temu, da je suša letos prizadejala tako škodo poljedelcu, vendar se je pri nas vse leto zidala podružna cerkev v Zalogu. Vsa čast zaloški soseski! Zares velike so žrtve, katere so doprinesli. Cerkev je zidana v romanskem slogu, kar se pozna po kupoli in okroglih oknih. Poleg nove cerkve so si omislili tudi čisto nove tri zvonove, ravno take kot v Goričah. Nekoliko bo pač Goričane to pogrelo. Stavba je prav lična in dela čast Zalogu, kakor tudi vsej dolini. Kar se tiče izobraževalnega dela, je isto letos nekako zastalo, ker je bilo s cerkvijo dovolj opraviti. Pač pa so se sedaj na jesen vzbudile dekleta, ki se pripravljajo na predstavo »Nežka z Bleda«. Bog daj obilo sreče, dekleta pa naj se pogumno in dobro pripravijo na predstavo. Dne 28. avgusta smo praznovali destletnico našega č. g. Jerneja Primožiča. Gospod so bili v Ljubljani in se ravno 28. avgusta pripeljali domov. Med tem smo se pripravili, postavili mlaje in okrasili z vencji in napisi. Ob prihodu so se vršili pozdravi. V imenu Marijine dekliske družbe jih je pozdravila gospica Marija Urbanec, prednica družbe, in jim podala šopek. Bog jih ohrani še mnogo let med nami!

g Iz Križev pri Tržiču. V nedeljo dne 27. t. m. je priredila podružnica del. konsumnega društva v Križah društveni shod, kjer je odbor poročal navzočim članom o delovanju podružnice v prvih petih mesecih. Iz poročila posnamemo sledeče:

Skupilo v prodajalni 6923 K 28 v; pristopnina 66 K; plačani deleži 497 K 50 v; vrednost blaga v prodajalni 1795 K 73 v skupaj 9282 K 51 v. — Izdatki za blago 8394 K 63 v; vozni-

na 621 K 75 v; užitina 170 K 36 v; inventar 292 K 30 v; plača uslužbencem 160 K; svečava —; skupaj 9639 K 4 v. Torej je bilo denarnega prometa 18.921 K 55 v. Tu se torej vidi kako potrebno je bilo pri nas konsumno društvo. Zato se trgovci tako jeze; pa vse to ne pomaga prav nič, le po mirni naj bodo, ako hočejo sami sebi dobro. Vi pa, delavci in kmetje, oklenite se konsumnega društva, saj to je vaša korist.

g Naklo. 8. septembra je priredila dijaška zveza iz Suhe na odru izobraževalnega društva v Naklem igro: »Sinovo maščevanje«, kateri je sledilo od občinstva živahno odobravanje. Zares lepa misel, da si somišljeniki tako prijateljsko delujejo iz roke v roko in tako nadomestijo delavne moči, katerih žalibog povsod primanjkuje. Udeležba je bila obilna, čisti dobiček je bil namenjen: polovico za dijaško zvezo na Suhi, polovico pa tukajšnjemu bralnemu društvu. Po igri je bil srečolov in prosta zabava. Srečolov je bil domačega bralnega društva; dobiček je bil namenjen za dobavo knjižnice, katere se v kratkem otvori. — Omeniti moram nekaj, kar je naklanski občini sploh potrebno vedeti, namreč: poznati prodajalne v Kranju, katere so nam v namne bralnega društva darovale dobitke, in sicer prodajalna železnine g. Omerza, 20 dobitkov, zelo lepih in koristnih, prodajalna »Colnar«, prodajalna pločevinastih izdelkov g. Belec in prodajalna Geclnova. — Vsem darovalcem, igralcem in sploh vsem, ki so delovali v prid bralnega društva, tem potom iskrena hvala!



Dolenjske novice.

Iz litijskega okraja.

Iz janških in prežganjskih hribov. Na praznik M. Šmarna poromala je prežganjska in janška Marijina družba na svete Višarje. Zvečer ob pol deveti uri je bila pridiga in drugo jutro sveta maša z blagoslovom in skupno sveto obhajilo. Po dokončani pobožnosti vrnili so se vsi veseli in polni najlepših sklepov zopet domov. — Na Jančem se vedno tožarijo. Skoraj ga ni dneva, da bi ne bilo Jančarjev v Litiji. Litijčani se norčujejo in pravijo, da bodo samo Jančarji stopnjice v novem sodniškem poslopju tako izbrusili, da bo treba kmalu napraviti nove. Tudi ga menda ni ljubljanskega advokata, katerega bi Jančarji ne podpirali s s krvavimi žulji prisluženim denarjem. Ali bi ne bilo veliko častneje za nje, ko bi isti denar v to porabili, da bi napravili že enkrat uro v zvoniku, na katerem vise že skozi celo leto samo »cagarji«, ki kažejo vedno pol štirih? In tudi novih zvonov še nimajo »vrihtanih«. Nekateri pravijo, da bode treba sezidati nov zvonik, da se bodo zamogli zvonovi tako vrediti, da bodo ubrano peli. Pa kje naj dobe toliko denarja? No, prav lahko in sicer tako-le: Samo eno leto naj puste v miru pravdarske dohtarje in naj denar, ki bi ga imeli njim izdati, skupaj spravijo, pa bode zadostovalo, da napravijo nov zvonik in še en zvon povrh. — V vasi Gabrije janške župnije prodaja nekdo svoje posestvo. Do tega privedle so ga le pravde, za katere je izdal samo v teku enega leta čez dva tisoč kron. To je že grozno, kar se ondi godi. Najmanjša razaljava besedica zadosti, da letijo ti ljudje v Litijo, si najamejo advokate, vlačijo skupaj priče, prisegajo drug proti drugemu, prestavljajo tožbe od enega dneva na drugega, dohtarji se pa smejejo. Ako se tem žalostnim razmeram ne napravi konec, bodo šli v desetih letih vsi janški »grunti« na kant. Ali bi ne

moglo tukaj poseči vmes okrajno sodišče s tem, da bi pokazalo Jančarijem vrata, kadar se pridejo tožarit radi takih malenkosti?

d Janče. Tukajšnje šolsko poslopje se je vse prenovilo, za pol metra vzdignilo in z opekó pokrilo. Tudi šolska soba se je precej razširila, pa bode še premajhna, kajti za to šolsko leto je vpisanih 113 otrok. Treba bode torej kmalu misliti na novo šolo. — Z lovom je pa letošnje jesen prava »mizerija«. Ni niti zajčev, niti jerebic. Pravijo, da pomeni to hudo zimo. — Kostanja bode letos tudi malo, repe pa skoraj nič, ker so vsi gosonice pokončale. — Dne 3. t. m. zvečer ob sedmi uri in štiri minute čutili smo potres. Bil je silno močan, navpičen sunek, spremljan z grozovitimi bobnenjem. Zagromelo je, kakor bi v kleti sprožil kanon. Podnevi je bila nenavadna vročina, silno mirno ozračje, brez vsakega vetra, kar je na janškem hribu posebna redkost. Kakor izvemo iz drugih krajev, je potres marsikje zelo preplašil ljudi, ki še niso pozabili grozovitega velikonočnega potresa iz leta 1895.

Iz ribniške doline.

Na Gori dobe samostojno župnijo. Tozadevni ministrski odlok pride v kratkem. Žal pa bo Gornikom za svojim dosedanjim župnikom pastirjem g. Pavlinom, ki gre za župnika k sv. Katarini. — Včasih so pa na Gori malo preveč samostojni, posebno — ponoči. V neki gostilni namreč ne poznajo nikake policijske ure. Pohabljen harmonika in hripava grla ne dajo trdnim sosedom one gostilne cele noči miru. Gospod župan, ali morete pri takem vpitju mirno spati? Ali veste, čemu so c. kr. orožniki v Sodražici?

d V Globeli se je v nedeljo 30. avgusta t. l. vršila znamenita slovesnost. Gospod dekan je ta dan blagoslovil novo cerkvico, ki si so jo podjetni Globelčani postavili s pomočjo radosnih okoličanov. Cerkvica je prav lična. Stavba elegantna, samo prezbitenij je prekratek in streha pri stolpu preveč topa. Dva lepó ubrana, prijetno doneča zvonova jih trikrat na dan vabita k molitvi. Priprost, a zelo krasen oltar je delo domačega mojstra, g. Bečaja, kiparja na Gori. Oltar je lesen in izvršen dosledno v slogu primernem tej snovi. Fasada (sprednja stran) oltarne mize ima lepe vzboke okraske, ki obdajajo črke J. M. J. ime svete Družine, kateri je cerkev posvečena. Tabernakeljeva vratica so kaj primerne okrašene; lepo izrezljan kelih obdaja pšenični klas in vinska trta. Oltarni nastavek se polagoma zoži v podobo sv. Družine, ki jo obdaja lep, vitek okvir. Kár tvori na tem oltarju tisto prijetno harmonijo, je precizna, natančna izpeljava ornamentike in varčevanje zlate barve. Tu ni vse nakopičeno zlata, ampak zlata barva se prav pogosto menjuje z ognjeno - rjavo. Oltar je res lep, harmonična celota in dela čast mojstru. Nova cerkvica na Sedlu splošno ugaja tudi umetniškemu čutu in bo brez dvoma priomogla izobraziti našemu ljudstvu čut in lepoto.

Iz Loškega potoka.

d Iz Loškega potoka: — Predavanje je preteklo nedeljo zopet priredilo naše društvo »Tabor«. Predaval je č. g. Škuli zgodovino domače naše župnije. Prav iz daljnih časov, v kolikor se dá zaslediti v knjigah in v ustnem izročilu, je podal razvoj naše doline. Narisal je potem zgodovino natančno do današnjega dneva. Zanimivo je bilo posebno, ko nam je govornik pripovedoval še o tistih časih, ko so bili naši dedi in pradedi pod oblastjo

grajščakov. Predavanje smo poslušali še zato s posebno velikim zanimanjem in radovednostjo, zakaj iz preteklosti domačega kraja človek še posebno rad kaj sliši. — Za »Društveni dom« dohajajo lepi prispevki, ki nam vedno bolj krepijo nado, da se nam uredniški iskrena želja po lastnem domu in ki nas vedno bolj bližajo cilju. Nadaljni darovalci so: Preč. g. Rihtaršič prejšnji naš župnik 100 K; Jos. Vesel (Hrib 18) 20 K; Jos. Šega st. (Travnik 130) 20 K; veselo omizje pri gospodu Gregoriču 8. septembra 8 K; Jan Turk (Retje 4) 10 K. Vsem najiskrenejša zahvala! Bog povrni!

Belokranjske novice.

d Iz Črnomlja. To pot nam je poročati o slavnem spominu. Vsi narodi, zlasti poljski narod se ponaša s svojo slavno zgodovino. To je narodu v čast in zato je prav, da se tudi mi spomnimo slavne petstoletnice onega dneva, ko so divji Turki prvič pridivali v Belo Krajino. Bilo je to dne 9. oktobra leta 1408. Takrat je Bela Krajina prvič zaječala pod kopiti turških konjev. Ta dan je že sicer daleč za nami, toda spomin nanj je za Črnomlince časten: čez dvajsetkrat so divjali Turki pred Črnomlincem, toda naši hrabri predniki so jih vedno odbili. Slava spominu naših belokranjskih junakov! — Naj se ustanovi ob tem slavnem spominu v Črnomlju mladeniški telovadski odsek: naši mladeniči telovadci naj so naša katoliško - narodna straža v sedanjih bojih z najrazličnejšimi nasprotniki. — Kakor znano, so skoraj po celi kranjski deželi izginili nemški napisi po privatnih hišah. Kaj pa v Črnomlju? Tudi Črnomlji je in hoče ostati slovensko mesto. Kaj slabo vpliva na tujca, ki pride v Črnomelj, pa vidi takoj na prvi lepši hiši nemški napis Georg Jaklitsch. To je naravnost izživajoče. Ravno tako bi pokazal gospod Kožar, da je Slovenec, najlepše na ta način, da zbrise nemški napis ter pusti samo slovenskega. Pričakujemo, da se to zgodi. — Pred kratkim je izšel »Belokranjec« v žalni obliki, ker žaluje za tem, da so odpravili pred 60. leti tlako in desetino.

g Črnomelj. Dr. Kuder je dne 11. septembra obsodil fanta Fr. Jermana, ker je nekega profesorja Kunca, ki se je v družbi različne liberalne svojadi prav barabsko obnašal, nekoliko dregnil v nogo, na pet kron kazni. Dr. Malerič je Kuncu napravil sledeče spričevalo: Rana velika kot lešnik, prikazala se vsled krvi (ker ga je bolha picila), rana ozdravljiva v enem dnevu. Smešno, da daje zdravnik svojim pristašem taka spričevala, — vsacega drugega bi zapodil — če bi mu prišel po spričevalo za take strašne rane ki so »ozdravljive v enem dnevu.« Jerman je fant iz poštene krščanske hiše. — Tožen je bil takrat tudi znani Rojc, češ da je liberalne razgrajče ob priliki predstave slovenske dijaške zveze v Črnomlju nazival — »smrkovce«. Kaj pa drugega zaslužijo, kot ta častni naslov, ako se tako grdo obnašajo. Rojc — ki se piše Švajgar, je bil takrat tožen tudi zaradi prestopka zoper vinski zakon. Ko se je toženi Švajgar s »smrkovci« poglihal, je bil obenem prost tudi obtožbe glede vinskega zakona. Nerazumljivo so nam take tožbe in obsodbe. Zastopal je tožence dr. Ušlaker - koncipijent pri notarju Ploju. Čas je že, da višja gosposka premešči nekaj gospodov iz Črnomlja. — Jezijo se liberalni uradniki, ker jih je g. župnik baje imenoval »živali«. Obnašajte se kot pošteni ljudje, pa ne boste »živali«. Ali je to lepo, da ima eden žlahto celo med cigani v Kanižarici? Ali je lepo, da so nekateri c. kr. gospodje hodili na »vražjo pot« celo k pravnoslavnim Bojančanom? Ti Bojančani so do-

bri in pošteni ljudje; kaj si pač mislijo, ko pridejo c. kr. fantje iz Črnomlja, ki so menda katoliške vere — k njim vasovat?! To ni lepo, to je sramotno in pohujšljivo za pravoslavne Bojančane. Ali je res to ali ne?? — Nadučitelj gospod Šetina, — ponudimo Vam priliko za nove zasluge! V novi šoli manjka prostora za paralelko tretjega deklškega razreda. Lansko leto je bil ta razred v hiši gospe Skubic, ter je moral krajni šolski svet plačevati mesečno 16 kron. Za letos bodo morali plačevati baje 30 kron. G. velezaslužni nadučitelj bi si ne hoteli pridobiti novih zaslug, ko bi odstopili svoje prostorno stanovanje v šoli za šolsko sobo, vsaj je bila šola v ta namen zidana, sami si pa iščite drugega stanovanja. Krajni šolski svet si vendar prihrani letnih 160 K, ako Vam plača za stanovanje 200 kron. Kako lepa prilika, da si stečete novih zaslug?! — Vinarška zadruga je baje ustanovljena v Črnomlju. Načelnik je gospod doktor Malerič. Vina je letos skoro preveč, da zmanjkuje posode. A sodi v vinarški zadrugi so pa polni praznega. Pač zrak je baje v njih. Vinarška zadruga, kvišku!

Iz raznih krajev Dolenjske.

d »Slovenska dijaška zveza« je ustanovila v Kostanjevici knjižnico, ki je na razpolago ljudem od 4. oktobra dalje. Sedež knjižnice je v župnišču, kjer izposojuje knjige knjižničar kapelan Bertold Bartel, vsako nedeljo po deseti sv. maši od 11. do 12. re. Zahteva se tudi mala odškodnina in sicer za dva tedna za manjše knjige 2 vinarja, za večje knjige 4 vinarje. Kdor rabi knjigo več časa kot dva tedna, plača še za vsak teden dalje posebej 4 vinarje. Ker je za izobrazbo vsakega človeka velike važnosti dobro berilo, se najtopleje priporoča, da si ljudje kostanjeviške župnije radi izposojujejo knjige iz te knjižnice in tudi pridno prebirajo.



Notranjske novice.

Ildijske novice.

n Solidarne so se pokazale v Ildriji vse 3 stranke ob žalovanju za ljubljanskimi žrtvami. Obesili so črne zastave: Kat. del. družba, mestna hiša, soc. dem. društvo in več privatnikov. Naj kaže naše mesto vedno slovensko lice.

n Govorice so krožile iste dni po Ildriji, da je »nadebudna« mladina sklenila umoriti g. kateheta Oswalda kot hujšaka zoper prezidavo čitalnice. Do visoke kulture so se pospešili isti delomrzc. Ali se med olikanci končavajo razprave tako, da, če ne moreš posekati nasprotnika z dokazi, ga boš pa s pestmi. Zato je res orožništvo tem govoricam verjelo in patroliralo zvečer po mestu in povpraševalo, kje je gospod katehet. A on je hodil okrog, kakor da nič za to ne ve. Ali so nezreli bogatajčki to res sklenili, ne bomo preiskovali; recimo, da je to izmišljotina. Ali slabo izpričevalo daje javno mnenje učencem Julčevim, ko jim pripisuje to zmožnost.

n Nemški napisi kakor tudi dvojezični so bili v Ildriji ali odstranjeni ali pomazani. Storili so to menda iz gorečnosti za slovensko reč. Žalibog, da se po teh demonstracijah takoj spozna, katera stranka da jih je povzročila. Po nekod so ometali slovensko - nemški napis (kjer je bila slovenščina na prvem mestu), drugodi (kjer je bila nemščina na odličnejšem mestu, pa so ga pustili. — Tako je liberalno rodoljubje.

n **Začetek šol.** Kakor znano, imamo pri nas precej šol. Pričnejo pa s podukom jako različno. Čipkarska šola se je pričela s 1. septembrom, vendar se poduk v čipkarstvu na njej še ne daje, ker se hiša popravlja, v kateri je nastanjena. — Poduk na deškem in dekliškem oddelku c. kr. rud. ljudske šole je pričel 17. septembra. Na novo je vstopilo v I. razred na obeh oddelkih okoli 150 otrok. — Mestna višja realka je pričela s podukom 21. septembra. Obiskuje je čez 300 dijakov, seveda skoraj polovica samih tujcev.

n **Brezmejna razposajenost.** V noči od 21. do 22. septembra so neki razposajenci pomazali s črnilom nemški napis na čipkarski šoli, čeprav ima ta šola slovenski napis na prvem mestu, potem so odnesli proč tablo urarja Ballega in g. Ivane Paa in razbili stekleno kroglo z napisom »K. k. Tabaktrafik« pri g. V. Trevnu. Dalje so pri pošti nabiralnik in pri rovu Jožefovega šahta napravljeni napis »Glück auf!« in tukaj tudi pri varnostnih tablicah nemško-slovensko besedilo pomazali nemško s črnilom. Čudno pač, da so pustili v miru nemške napise na liberalnih hišah in škodo delali le na lastnini bodisi Nemcev, bodisi naših pristašev ali pa na erarični lastnini, kjer jim dotični predstojniki slučajno ne ugajajo! — Vsaj se razumemo, kaj ne da?

n **Pásti mora!** Ta govorica je šumela v ponedeljek in torek, 21. in 22. septembra, po Idriji. Kdo je sprožil to ržisel in žrazil željo, da mora katehet Oswald pasti, ne vemo. Toliko nam je pa znano, da ga je očakovala precejšnja četa samih mladih ljudi, ko je šel z obilnim spremstvom v torek zvečer od Didiča domov. — Ko je zagledalo to ljudstvo svitlo bajonete orožnikov, ki so patrolirali po mestu, in obilno spremstvo katehetovo, se je umaknilo z žvižganjem v svoje varno zavetje.

n **Kaj zahtevamo?** Popolni mir, osebno varnost in meščansko prostost in kadar se bo še kaj takega govorilo in grozilo z napadom na katerokoli osebo, bomo drugače zobe pokazali! — Dotičnikom, ki so to zlobnost nameravali, povemo enkrat za vselej, naj naše potrpežljivosti ne dovedejo do skrajne meje, sicer zna lok počiti! — Ta bi bila lepa, da bi ne bili v domačem kraju niti življenja varni! Saj menda nismo že v Kalabriji?

n **Veselica.** V nedeljo, 27. septembra, je bila napravila tukajšnja katoliška delavska družba veselico »pri črnem orlu«. Obširna dvorana je bila natlačeno polna radovednih gledavcev. Vse veselilne točke so se krasno izvršile in navzoče občinstvo je bilo jako zadovoljno s tem večerom. Nabrala se je tudi lepa svota za štrajkujoče delavce v papirnih tovarnah na ljubljanskem polju.

n **Podoknica.** V predvečer sv. Mihaela so napravili pevci katoliške delavske družbe podoknico za god preč. g. dekanu Mih. Arko. — Zatem je bila pri Didiču odhodnica na čast trem tovarišem, od katerih sta odšla dva na rudarsko šolo v Celovec, eden pa k vojakom v Ljubljano.

n **Prva zasluga** idrijskega poslanca Gangla bo ta, da bo spravil idrijsko c. kr. ljudsko šolo, ki jo doslej ministrstvo oskrbuje pod deželo. Dežela in mesto bosta dobila pra-

vico imeti stroške zanjo. Bivši poslanec Arko je storil vse, da bi ta šola ostala pod državo. To je namreč želja učiteljstva, občine in rudarjev. A Gangl hoče delati radikalno. Prav ima. Ali morda nima mesto dovolj denarja? In če oskrbuje že realko z dolgovi, zakaj ne bi še ljudske šole? — Liberalci so ga spravili k predstojniku rudniške direkcije z zahtevo, da se od strani nemški napis na šolskem poslopiju. Dobil je pa odgovor: »V najkrajšem času pride šola pod deželo in potem smete, gospodje, delati, kar hočete.« Direkcija bi se bila — kakor je umljivo — že davno rada otesla šole, a ni bilo povoda za to. Gangl sme sebi pripisati ta »uspeh«. Vi, soc. dem. volivci njegovi, idite se mu zahvalit.

n **Silen požar** je nastal 1. oktobra ob deveti uri dopoldne v Črnem vrhu. Neka ženska je žehlala. Vnele so se saje v dimniku. Ogenj se je širil po vasi, ker je pihalo. Požarne brambe so prišle iz več strani in si veliko prizadele omejiti ogenj, a ni bilo vode. Pogorelo je 30 poslopij, med temi 13 hiš.



Narodno gospodarstvo

Program delitve premij za govejo živino,

ki bo v ponedeljek, 19. oktobra t. l. v Št. Lovrencu ob Temnici za Dolenjsko. Namen razstavi in delitvi premij je: a) Da se živinorejci tega okraja s primerjanjem goved vzpodbudijo za napredek živinoreje in se o nji pouče; b) da se razvidi uspeh, ki se je zlasti z državno in deželno podporo dosihdob dosegel pri reji naše domače goveje živine. — 1. Pravico do premij imajo vsi živinorejci imenovane pokrajine. 2. Do devetih dopoldne mora vsa živina biti na mestu razstave, in sicer posebej junci, posebej telice in posebej krave, za ograjo privezane. Vsak lastnik mora sam skrbeti, da ima njegova živina hlapca ali deklo, ki ji streže. 3. Da živina more biti deležna premije, mora najmanj že pol leta biti lastnina tistega gospodarja, ki jo razstavi. To mora razstavnik dokazati s spričevalom svojega županstva. 4. Može, ki bodo sodili o premovanju živine, se izberó po dotičnem predpisniku c. kr. ministrstva za kmetijstvo, in se morajo ravnati po predpisih, za to določenih. 5. Kdor je premijo dobil, se mora s posebnim pismom zavežati, da spolni vse, kar veleva omenjeni ministrski predpisnik, ter da obdarovano govedo najmanj eno leto obdrži za plemo. 6. V razstavo se pripuščajo: junci, ko so ½ do 3 leta stari, breje telice, ki so najmanj 2 leti stare, molzne krave, ki so imele eno, dve, tri, štiri, k večjemu pet telet. K premovanju na Dolenjskem je dopuščena čistokrvna goved enobarvnih (sivih in pšeničnih) plemen ter simodolskega plemena in živali domače reje, katerih vnanost je slična tem plemenom. 7. Za lepo živino so določene naslednje premije: I. za bike 12 premij, in sicer ena 75, ena 50, ena 40, ena 30, 3 po 20 in 5 po 10 kron. II. za krave 12 premij, in sicer ena 50, ena 40, ena 30, 3 po 20 in 6 po 10 kron. III. za breje telice 12 premij, in sicer ena 50, ena 40, ena 30, 3 po 20 in 6 po 10 kron. Posestnikom, ki pripeljejo k premovanju v vseh oddelkih najlepšo skupino goved, sme presojevalni odbor prisoditi vrh gorenjih premij tudi priznansko diplo-

mo za umno živinorejo in v posebnem slučaju še izredno posebno premijo. S seboj je prinesli živinske potne liste! Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske. V Ljubljani, 14. septembra 1908. Frančišek Povše, predsednik. Gustav Pirc, ravnatelj.

Največji in najbolj obljuden del dežele je naša Dolenjska, ki slovi po svojem cvičku, ki je pa na slabem glasu v zadružnem živinorejskem polju. Imamo sicer rodovitno zemljo in skoro dobro polovico kranjske živine, toda povsod se nas po strani gleda, da smo najbolj zanemarjeni, da se z Dolenjci sploh ne dá nič narediti, ker nimajo nič podjetnosti in ne pojmiijo velikih gospodarskih vprašanj sedanjega časa. Res smo zaostali, ker je ravno Dolenjska največ trpela pod turškimi kopiti in težko graščinsko pestjo.

Toda dan razstave goveje živine je naš dan. Vsem pokažemo takrat, da še živimo in da še nočemo zaspiti. Naš dan je, ko pokažemo veselje za povzdigo živine. Dolenjski gospodarji, priženite vsi svojo živino 19. t. m. v Št. Lovrenc. Naj se pokaže, da nismo tako daleč zadaj, kakor se navadno o nas misli! Če nimate lepe živine, pa slabo priženite. Bodo gospodje, ki imajo skrb zato, vsaj videli, kje in koliko še manjka. Mi hočemo naprej. Zato bo treba delati. Kjer sami ne bomo mogli, bomo zgoraj potrkali: »Naše moči so pre-slabe, pomagajte!« Kaj na tem, če imaš nekaj ur daleč? Da se povzdigne naša živina, se moramo sami malo potruditi. Ta veliki cilj je že vreden, da se žrtvujemo. Dolenjski gospodarji in gospodinje, pridite 19. t. m. v Št. Lovrenc! Videli boste tam mnogo lepe živine. Sami boste spoznali, koliko se da pri dobri pasmi in pravilnem ravnanju več prirediti, kakor na zastarani način, ki je bil doslej v navadi. Če so mogli drugi, zakaj vi ne? Saj kmet dobi skoro edine groše pri goveji živini. Priženite od vseh krajev najlepšo živino, da Dolenjci ne ostanemo v sramoti! Pridite pa tudi drugi prijatelji naše živinoreje in si oglejte naše delo in naš napredek. Vsi dobro došli!

Kaj se dela meseca vinotoka?

Razna opravila. Bučele varuj mokrote. Živino je treba začeti pitati, kolikor jo imaš za ta namen. Sadje skrbno suši, in tudi že spravljeno pogosto preglej, da gnilo odbereš. Nastila preskrbi za zimo. Naredi sveč za zimo. — Drevje. Pripravi sadilnico za prihodnjo spomlad. Drevesa se lahko presajajo (a bolj se obnese pomladno presajenje) iz sadnice v drevesnico, iz drevesnice vzgojena na stalno mesto. Da se mrčes bolj ugonobi, izruj precej osušeno drevje. — Trta. Trgatev. Ko perje odpade, je dobro odrezati ves nezrel les, ravno tako šibke mladike, ki niso za plemo. A končno obreži trto še le po najhujšem mrazu, ker ne veš, kaj ti bo pozeblo. Tudi ključi in cepiči se lahko sedaj narežejo in shranijo, a bolje je spomlad. Lahko sadiš in grobaš. V trtnici cepljenke in korenjake z zemljo prisuj; če se bojiš pozebe, tudi eno- in dveletne trte. — Na vrtu se seje le še špinača; sadi le še zimsko solato in zelje. Če so polži poškodovali sadike, naj druga setev nadomesti. Karfiol

in ohrovt presadi v mrzle gredice, da se utrdijo za zimo. Zeleno osnaži do srca in z zemljo pokrij. Pozne karfirole vzdigni iz zemlje in deni v klet, s prstjo vred. Pri suhem vremenu se izkopljejo koreninske rastline, ki imajo namen, počakati v varnem zavetju prihodnje spomladi; spravijo se v zavetje tudi zelene sadike. — Cvetlice zadnje pobere oktober. Kadar odcveto (ali premrznejo), vzemi iz zemlje gomolje kane, georgine, gladiola, posuši na zraku ter spravi. Čebulne rastline, zgođaj na spomlad cvetoče, kot zlatice, anemone, deni v zemljo na prostem. Vrtnice treba pred prvim mrazom položiti ter pokriti. Vse, kar more zunaj prezimiti, pokrij s smrekovimi vejami, slamo ali listjem. Visokim rastlinam postavi okrog količke, jih zgoraj v piramido zveži ter obveži s slamo ali vejami. Rastline, katere so manj občutne v mrazu pokrij naslednji mesec. V zimskem bivališču trebi osehlo listje, zračni, zalivaj. Lepotne grmiče in divjake vrtnic presajaj. Delo na polju. Po okopavinah, sočivju ali detelji sejaj ozimni ječmen, in sicer o lepem vremenu; ječmen hoče imeti gnojeno njivo. Spravljal domov zadnje pridelke, ajdo, kolerabo, korenje, zelje, peso; repo pusti najdalje, dokler je še kaj gorkote, vedno še raste. Njive se prašijo.

Iz raznih krajev.

»Kmečka zveza« za novomeški okraj. V ponedeljek, 12. t. m., se vrši ob 10. uri v posojilniškem domu v Kandiji ustanovni shod za »Kmečko zvezo« za novomeški okraj. Na shod se vabijo vsi posestniki novomeškega okraja. — Pripravljalni odbor.

Sv. Frančišek Ksaverij. Razmere, ki vladajo v naši župniji, pač ne zasluži družega, nego da jih na primeren način opišem. »Slovenski Gospodar« je dne 25. junija letos prinesel čepis od tukaj, ki se glasi doslovno: Kjer se pleše, tam se trese. In kjer se trese, tam se podira. Resničnost teh besedi niti najstrustnejši plesalec ne more oporekati. Geslo teh besedi ni znano nekim znanim ljudem! Pobožni prazniki se skrunijo s tem, da se pleše. Da se pri tem dogajajo še druge nerodnosti, se samo ob sebi razume. Mladiči in dekleta s slemskega vrha, ki hočete nekako nadkriljevati druge, povejte, ali je to lepo in častno, da kažete svetu sebe v obliki pregrešnega plesa, ali ne poznate drugega bolj koristnega dela? — Resnica je, da se tudi drugod pleše, ali tako podivjano strastnih plesalcev ni nikjer v celi okolici, kot tam. Odlikovanje vsled plesa bi posebno zaslužile štiri plesne sestre. Pa mi ne bomo mirovali, dokler se to ne odpravi, pa naj se še tako jezi kaka trgovka ali pa kakšna častihlepna Liza. Narodno dekle.

Čebelarški shod v Ribnici priredi ondota podružnica v nedeljo, 11. t. m., ob pol 4. uri popoldne v šoli. Na shodu bo predaval zastopnik osrednjega čebelarškega društva iz Ljubljane.

BOSNA IN HERCEGOVINA.

Glasom najnovejših vesti je gotova stvar, da so vevlasti najbrže privolile v to, da se priklopi Bosno in Hercegovino stalno naši državi. Naša cesarska rodo-

vina habsburško-lotrinška bo imela v Bosni in Hercegovini dedno pravico, to je ne le cesar Franc Jožef I., ampak tudi vsi njegovi zakoniti nasledniki na cesarskem prestolu bodo obenem tudi gospodarji teh dežel. Razglas o prikloplitvi je pričakovati v par dneh.

Kratkočasnice.

Siten gospodar. »Otoničar, koliko je že ura?« — Otoničar: »Čez deset minut bo enajst.« — Gospodar: »To je pa že preneumno, da ne odgovorite prav! Vprašal sem Vas, koliko je ura sedaj in ne koliko bo čez deset minut.«

Tudi. Sodnik: »Vi ste bili že večkrat obsojeni. — Zatoženec: »Da, gospod sodnik, toda bil sem tudi že večkrat oproščen.«

Napačno razumel. Trговец S. je bil s hčerkama na obisku pri svojem prijatelju v trgu. Tam je kupil tudi dve goski. Spravi jih v jerbas in dene v kočijo. Ko pridejo do mitnice, ga vpraša mitničar kaj pelje. »E, samo dve goski imam,« mu odgovori trговец. — Mitničar, ki je mislil, da meni trговец svoji hčerki, mu zakliče: »Za take goske pa ni treba sedaj še nič plačevati colnine!«

Dobro zasolil. Postarana dama priliznjeno: »Koliko let mi prisodite, gospod?« — Gospod (jezno): »Nič! Saj jih imate že tako zadosti!«

Čisto prav. Nedeljski lovec: »Povejte mi, gospod gozdar, kako starost dočaka jelen?« — Gozdar: »Vejo gospod, to se pa računa po tem, dokler ga kdo ne ustrelj. Radi Vas na primer lahko dočaka sto let.«



Ali ste si že omislili letošnjo krasno jubilejno »Družinsko Pratiko«, ki presega vse svoje sovrstnice po krasnih slikah in mnogovrstni zanimivi vsebini. Sezite po njej, dokler je je kaj v zalogi. Naročite jo lahko pri domačem trgovcu ali pa naravnost v Ljubljani. Nikomur ne bo žal borih 24 vinarjev.

NESTLÉ-jeva
Priznana redilno sredstvo moka za otroke
Za zdrave in bolne otroke kakor tudi za bolna želodca.
Obvaruje in odstranjuje otročjo drisko in blujaje črevesni katar.
Knjižica: Otroška hranitev zastoj pri NESTLÉ
Dunaj I. Biberstrasse 11.

Nekateri trgovci po deželi vkljub zahtevi odjemalcev še sedaj nimajo v zalogi edino naše »Družinske Pratike« in vsiljujejo mesto te druge pratike. Imena teh mož si bodo ljudje dobro zapomnili, »Družinsko Pratiko« pa na-

ročili naravnost v »Katoliški Bukvarni« ali »Prodajalni katoliškega tiskovnega društva« v Ljubljani, kjer dobe pri večjem skupnem naročilu znaten popust.

Rahitis.

Najbolje koncentrirana redilna sredstva, ki se nahajajo v SCOTT-ovi emulziji, rede kosti, jih napravijo trde in ravne in omogočijo hitri razvoj zdravega mesa. ::



Pristna le s to znamko — ribičem — kot garancijskim znakom Scottovega ravnanja.

Splošno zdravje

se kmalu povrne in otroci, ki trpe na tej bolezni, postanejo zdravi in močni, kakor vsi drugi. 2249 1

Cena originalne steklenice

- 2 K 50 vin.

- Dobi se v vseh lekarnah.

ŽITNE CENE.

Cene veljajo za prodajo blaga od strani kmetovalcev.

Za 100 kilogramov.

Ljubljana, 6. oktobra.

Pšenica, domača	23.—
Rž	18.—
Oves	17.—
Ajda, črna	20.—
Ajda, siva	19.—
Proso, rumeno	16.—
Proso, belo	18.—
Ječmen	16.—
Fižol, koks, novi	28.—
Fižol, mandalon, novi	27.—
Fižol, ribenčan	27.—

LOTTERIJSKE ŠTEVILKE.

Gradec, 3. oktobra.

27, 52, 73, 41, 29.

Dunaj, 3. oktobra.

49, 51, 29, 84, 15.

Cerkvenik, oženjen, išče službe pri kaki farni ali tudi podružni cerkvi. Nastopi lahko takoj. Naslov: Janez Terdina v Predvoru p. Tupaliče. 23:9 3-1

Iščemo nevest
ki si žele nabaviti opremo. Tudi razno blago za dom kupite najbolje v tiskalnici bratov Krejcar Dobruška, št. 9103
Češko — Pripravi se in napravite majhen poskus. šest kosov rjuh, 1. ma 150-200 cm velik K 15-40 fr. Vzorci barhenta, celirja in vseh vrst platnenega in bombastnega blaga franco. 2055 62-5

Vrtnarski pomočnik in učenec

se takoj sprejme pri I. Wider, vrtnar. Ljubljana. 2:29 3-1

Ako hočete svoje dete

imeti zdravo, veselo in duševno se živahno razvijati, dajte mu **dr. Hommel-ov** Ha. matogen. Ne dajte si pa usiliti nobeno izmed mnogih ponarejanj! 935 25-1

Potnik

izurjen in zanesljiv se sprejme proti proviziji za prodajo vsega lanenega in bombažastega blaga. — Prih. ponu. be pod „Tealnica“ na upravnosti tega lista. 2594 (1-1)

Hočete li fini rum?

tedaj naročite 1 stekl. la. Jam. rum-esence za lah. kotno samoizdel 5. litr. najfin. Jamaika-ruma 1 K 20 h. — 1 stekl. liker-esence za samoizdel vsake vrste 3 lit. najfin. liker. kot: alaš-kreme, altvater, šar-treze, magador, karlovar, kislec, sep. kralj. Kaiser-birn. esenca 1 K 20. 3 stekl. le 3 K. pošilja posamno stekl. le proti naprej vposl. denar. (tudi v znamkah) 3 steklenice tudi po povzetju frank. na vsako pošto z nat. vporabn. navodilom 2054 17-1
Hitschmann-Essenz-Erzeugung Humpoltz 61 Češko.
Tisoči priznalic!



Puške!

Lancaster . . . od K 26.—
Flobert, uške . . . 8 50
Pištole . . . 1 50
Samokre i . . . 5.—
Poprave cenov. Ilustrovani cenik franko. 2370
F. Dušek. Opatov 123, Čechy

Leposlovni mesečnik

„Dom In Svet“
stane za celo leto
K 10.— Naroča se v
Ljubljani.



Trakulja

se odstrani brez bolečin, naglo in gotovo s **CuO-praški** lekarja Vertes-a. Preizkušeno ženebrojnikrat, ter ima prednosti pred vsemi drugimi sredstvi proti trakulji, da bolniku prav nič ne muči in ne slabi ter se mu ne pokvari želodec, kar se zgodi skoro pri vsakem enakem sredstvu, marveč pospeši nasprotno prebavo, krepi želodec in niti tedaj ne škoduje, ako ni trakulje. Trakulja se odstrani z glavno vred v razpadnem stanju, torej ni več mogoče zopetni razvoj trakulje. Na čem spoznamo, da ima kdo trakuljo? — Po tem, da povzroča bolniku mnogotere težkoče, kot kolika, krče v želodcu, zoženje v telesu, bolniku se dozdeva, da se mu kot vplotč vzdiguje proti vratu, čuti zavijanje in stisnjenje v spod. delu telesa, vrtoglavost, pomanjvanje teva menjaje se z lauto, utrujenost, delomirnost, pehanje itd. kot zunanji znaki naj se omenijo: modri volčbarji krog oči, izredno bela očesna joca, bledo obličje, shujšanje naplajeno telo. Pri naročilu naj se pove starost bolnikova. 1 doza **CuO-praš** ov proti naprej vposlatvi zneska K 7 65 franko se dobiva pri L. Vertes-u lekarja pri orlu, Lugos št. 197, Banat. 2342 4-1



Najboljše švicarske ure, : zlatnina in srebrnina : se dōbe po najnižjih cenah pri sloveči domači tvrdki

H. SUITNER, urar

Ljubljana, Glavni trg na — sproti rotovža —

Prosim, zahtevajte novi veliki cenik, kateri je ravno izšel in se pošlje zastoj in po-2574 štine prōsto. 7-1

Mladenič

ki je več zvonjenja in ministriranja, se takoj sprejme. Delo je tudi na pokopališču. Plača 24 K mesečno z vso oskrbo. — Požve se pri P. Med ču, novo pokopališče v Ljubljani. 2575 3-1

GOSPODINJE POZOR!

Barhent in flanelo, platnino za telcno in posteljno perilo, posteljino (kanafas) damast-gračel, inlet, oksford, razne brisače, namizne prte itd., vse garantirano pristno barveno, kupite dobro in ceno naravnost pri izdelovalcu

Jožefu Čejka,

2593 tkalnica za platno in pisano blago 1-2
Police na Metuji 7, Čechy.

Zahtevajte brezplačno pošiljatev zbirke vzorcev. Pošiljatev proti povzetju od 30 K naprej poštnine prost. Oddaja se vsaka poljubna množina. Kdor reflektira na v resnici dobro, solidno in trpežno blago naj se obrne zanesljivo na zgorajšnjo tvrdko in ne bo prevaran.

Priporoča se slav. občinstvu slo-
venska trgovina pri

„Češniku“

2554 v Ljubljani 7-1

Stritarjeva ulica — Lingarjeva ulica

po celem svetu znana.

Velika izbira jesenskega in zim-
skega blaga za ženske in moške
obleke, kakor tudi zimske velike rute,
žametaste, ženilaste, svilnate šerpe in rute.

Popolna oprava (balibč) za neveste.

Strogo poštna postrežba. Cene najnižje.



V Ameriko
in Kanado

najzložnejša,
najcenejša in
najvarnejša

vožnja : **Cunard Line**

Bližnji odhod iz domače luke

Trata: Slavonija 13. oktobra, Panonia 27. oktobra,
Carpatia 10. novembra 1908

iz L. verpola: Lusitania, (najboljši, največji in
najlepši parnik sveta), 24/10. — Mavretanija
10/10

Pojasniti in vožne karte pri **Andrej Odiassek**, Ljub-
ljana, Slomškove ul. 25, blizu cerkve Srca Jezusovega.

Pozor vzbuja v zdravniških krogih in pri
širšem občinstvu

iznajdba ameriške
lasne vode

„LOVACRIN“



Zakonito za-
jamč. Odlik.
na Dunaju in
v Bruslju
1906: zlata
svetinja sst.
križ in di-
ploma LO-
VACRIN je
voda za las,
ki jo pripo-
roča nad
2000 zdrav-
nikov in med
časopisje.
LOVACRIN
učinkuje na
lasne koren.
tako, da v 8
dneh pospe-
ši rasti las in
brade, kjer

je to mogoče. Luskine se odstr. in prepreči izpad las
— zanesljivo po uporabi. Dokaz je, da je nad stoletno
golog. in brezbr. ljudi z rabo LOVACRINA dobila las
in brado. LOVACRIN povzroči las dolge in goste.
LOVACRIN dá osiv. lasem zopet nar. barvo. — Cena
vel. stekl. LOVACRINA za več mesecev 5 K, 3 stekl.
12 K, 6 stekl. 20 K. V dosig. čisto bele, nežne in fine
kože na obrazu in rokah ter v vsem telesu proste li-
šaje, ogrcev itd., naj se rabi o se slednji po vsem ne-
škodljivi, doslej nedržni LOVACRIN izdelki: No va-
crin-milo po 1 K, 3 kosi K 2 50; Lovacrin-
creme v lončkih po 3 K in 5 K; Lovacrin-toa-
letna voda v stekl. p. 3 K in 5 K; Lovacrin-
lepolito (belo, rožn. creme) v kart. po 3 K in 5 K itd.
razpošlja po povzetju, ali če se denar pošlje naprej
glavna zaloga

M. Feith Nachf.,

Dunaj VI., Mariahiiferstrasse 45.

Dobiva se dalje v mnogih drogerijah, parfu-
2592 merijah in lekarnah monarhijske. 4-1

Vzajemno podporno društvo v Ljubljani

Kongresni trg št. 19 registrovana zadruga z omejenim poroštvom Kongresni trg št. 19

sprejema hranilne vloge vsak **po 4³/₄ %** to je, daje za 200 kron
delavnik od 3 do 12. ure 9 kron 50 vinar. na leto.

Druge hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, se da bi se njih. obrestovanje prekinilo.

Bontni davek plača hranilnica sama. — Najsigurnejša prilika za štedenje.

Kanonik A. Kalan l. r., predsednik.

Kanonik J. Sušnik l. r., podpredsednik.



Združene tovarne za vlnino prodajajo letos zopet izključno po meni okroglo 4 00 kom. takozvanih

vojaških kocev za konje

za ceno le K 4-40 komad in K 8-60 za par (6 parov franko na dom) naravnost na lastnike konj. Ti debeli, trajno trpežni koci so topli kot kožuovina, temnosivi, okoli 150.200 cm veliki, torej lahko pokrijejo celega konja. Razložno pisana naročila, ki se izvrše le po povzetju ali če se denar pošlje naprej, naj se pošljejo na

Steiner-jevo komisijsko razpošiljalnico združenih tovarn za koce

Dunaj, II, Taborstrasse 27 G

Ceniki na željo zastoj in franko. — Za neugajajoče se zavežem vrniti naprej poslani denar.

Mnogoštevilna priznanja in naročila so došla od kobilarne v Radavcu, Komarno in Brody, župnika Kolarja Tutz, dr. Vračuna, odvetnika v Varasdu, posestnika Weichbergerja, Ilosva, Grünwalda, Zorkovak, Rotter Lichten, pl. Mroczkowski-ja Dobrostany, Rosenauerja Zg. Moldava, Hahlissa Mankendorf, Schenka Gerlsdorf, lastnika umetnega mlina Fohringerja in dr. 2267



Po nedolžnem

trpi marsikateri bolnik in prestaja pogosto strašne bolečine, ker je razna zdravila, zdravljenja, kopelji, masaže in druge načine zdravljenja brez uspeha vporabljal in misli, da zanj ni več pomoči, da mu je usojeno brezupno stanje celo življenje. Da se nahajate v tej zadevi v veliki zmoti, vas pouči naša 64 strani obsegajoča ilustrirana

brezplačna knjiga.

Svetujemo torej vsakemu bolniku, zlasti takim, ki jih mučijo nervoznost, nevrastenija, revmatizem, bolezni v križu in glavi, želodčne in črevesne slabosti, onemoglost srca, ohromelosti in vseh vrst slabosti, da pošlje spodnji kupon na naš naslov, in mi mu določimo takoj 64 strani obsegajočo ilustrirano knjigo brezplačno. 2556 1 1

Elektroterapevtska ordinacija Dunaj I Schwangasse 1, s/l I. nadstr.

Izrežite

Kupon za brezplačno knjigo.
Na 4 oktober 1908.
elektroterapevtsko ordinacijo na Dunaju.
Schwangasse 1, s/l I.

Prosim pošlite mi knjigo Eine Abhandlung über moderne Elektro-Therapie gratis in fr. pod zaprto kuverto.

Ime: _____ Naslov: _____



Odlikovano, Ustanovljeno 1870
Vse vrste lovkah pušk, dvocev, risanic, trocev, k. samokresov, se kupi najceneje z najvišjim popustom naravnost od to-1289 varne orožja 52 12

Anton Sodja,

Borovlje, Koroško.

Bogato ilustrirani ceniki zastoj in franko.

Zastoj pošiljam cenik

šivalnih strojev in koles iz kojega si naročite nov, dober in lep šivalni stroj že od 38 kron naprej. —

Lorenc Rebolj

Glavni trg v Kranju.

1805 11

Kdor hoče kupiti **sveže in dobro blago** ter po zelo nizkih cenah, naj si ogleda to **velikansko zalogo** pri 2591 10-1

IVAN SAVNIKU v Kranju

po domače pri Besenčanu na glav. trgu.

Tukaj se dobí vsakovrstno sukno za moške obleke, najnovejši vzorci za ženske obleke, kakor tudi lepi porhanti, kambriki, pisano blago za moške srajce, platno za rjuhe, **porhantast rjuhe**, odeje (kovtri), koci, garniture za postelje, platneni cvili, lepa močna bela kotenina z imenom „**Besenčanova platno**“ kakor tudi srajce, spodnje in zgornje hlače, spodnja krila, rokavice, nogavice, **ogrinjalke**, šerpe, volnene in svilene rute in še druge stvari. Tovarniška zaloga **zgoranjih jop** ter nepremočljivih pelerin za ženske in moške po zelo nizkih cenah.

Krojači in šivilje imajo znaten popust na **drobno in na debelo**.

Napred..j je več rodovitnih večjih in manjših posestev v najlepših krajih slov. Koroške.

Obenem sta napredaj tudi dve dobro ideoi s posestvi ter vsemi premičnimi in živino. Cene posestev so jako nizke. 1707 13

Cenjeni kupci naj se blagovolijo obračati na **Fr. Kamnikarja — Celovec, Victringerstrasse 1, a.**

Najbolj varno naložen denar!

Stanje hranil. vlog:
nad 26 milijonov kron

Rezervni zaklad:
nad 900.000 kron.



Mestna hranilnica Ljubljanska

v lastni hiši v Prešernovih ulicah šte. 3,
poprej na Mestnem trgu zraven rotovža,

sprejema hranilne vloge vsak dan od 8. do 12. ure dopoldne in od 3. do 4 ure popoldne, jih obrestuje po 40/0 ter pripisuje nevzdignjene obresti vsacega pol leta h kapitalu. — Rentni davek od vložnih obresti plačuje hranilnica iz svojega, ne da bi ga zaračunila vlagateljem.

Za varnost vlog jamči poleg lastnega rezervnega zaklada mestna občina Ljubljanska z vsem svojim premoženjem in vso svojo davčno močjo. Da je varnost vlog popolna, svedoči zlasti to, da vlagajo v to hranilnico tudi sodišča denar maloletnih otrok in varovancev.

Denarne vloge se sprejemajo tudi po pošti in potom c. kr. poštne hranilnice.

— Hranilne knjižice se sprejemajo kot 60/ov denar, ne da bi se prekinito njih obrestovanje. —

2538

Svarilo

pred zmotol



Opozorjam cenjeno bralce tega lista, da se v zadnjem času mnogi inerciali od tujih trgovcev ponarjajo, ki kva-
lito navedene ure, po K 3, — kot prave „Eisenbahn-Roskopf“-ure. Prave „Eisenbahn-Roskopf“-ure, ka-
tere oddajam za c. kr. državno de-
letnice v popolno zadovoljnost že
mnoho let, se dolo le od moje trdnice
z uporabo varstvenih znamk in so
vsa druga kvaletanja le ponarjanja.
Moja originalna „Eisenbahn-Ros-
kopf“-ura veča brez sekundnega
kazalca K 7, —, s sekundnim kazal-
cem K 8, —, — 3 letno jamstvo. —
Razpošilja proti povzetju

Max Böhnelt, Dunaj
IV. Margaretenstr. 27/19.
urar in sod. zapriseženi cenilec.
5000 podob obsegajoči
katalog zastojn v pošt-
2.09 nine prosto. 1

Priznana dobra delavnica ez IZDELOVANJE OBLEK

po meri kakor tudi vseh uniform po najnovšem
1760 kroju. 10

Priznana solidno blago in zmerne cene. Dobro
blago v zalogi kakor tudi vzorci v največji izbiri.

V obilna cenjena naročila se priporočam vele-
spoštovanjem

Leopold Rajmer, krojaški mojster, Metlika.

Najboljši češki izvor!



S. Benisch

Ceneno postelino perle!

1 kg sivoga, skubljenega, do-
brega perla 1 K; 1 kg boljšega
2 K 40 vinarjev, polbelega 2 K
80 vin., belega 4 K; belega
skubljenega 3 K 10 vin.; 1 kg
izredno linoga, snežnobel-
lega, skubljenega, 6 K 40 vin.
in 8 K; 1 kg sivoga puha 6 K
in 7 K; 1 kg belega puha 10 K;
in 12 K; — Pri odjem 5 kg se pošlje franco.

Dovršene postelje
bogato napolnjene, iz zelo gostega,
jako trpežnega, rdečega, modrega, be-
lega ali rumenega nanking-biela, 1 pernica, 180 cm dolga,
116 cm široka, z 2 blazinama, vsaka 80 cm dolga in 55 cm
široka, napolnjena z jako lepim, mehkim perjem 16 K, z
izredno finim polpuhom 20 K, z najfinjšim sivim puhom
24 K; posamezne pernice 10 K, 12 K, 14 K, 16 K; blazine
3 K, 5 K 50 v., 4 K. — Za neprimerno denar nazaj. Zamenjava
dopustna. Pošilja proti povzetju od 12 K višje franco S. BENISCH
v Dvřenic št. 71 Čechy. — Ceniki zastojn in franco.

Pri današnji draginji

se zamore štediti samo s koristnim nakupovanjem. Na-
ročite svoje potrebščine posteljnega in telesnega
perila, oblek za gospode, gospe in otroke, oprem
za neveste naravnost iz tovarne. Pišite nam, na
kar vam pošljemo

zastojn

in poštnine prosto velik katalog. Zlasti priporočamo
iz tega:

44 vln. ostanke 44 vln.
à 1 meter brez hibe à 1 meter

6-12 m dolge po izbiri iz todna, barhenta, flaneli,
zimskega suzna, oksforda itd. Blago za bluze, pred-
pasnike in brisače. 2559 10-1

Bluze za gospe iz volne, barhenta,
moderne in solidne v vsaki velikosti
Srajce za gospe, zelo gorke od K 3.50 nad.
Hlače za gospe, zimske od K 2.30 nad.
Srajce za moške, z ovratnikom ali ne od K 1.70 nad.
Spodnje hlače za moške, močne in
gorke od K 2.— nad.
Plašči za dečke (od 5-14 letne) od K 1.50 nad.
Plašči za gospe, vsake velikosti od K 6.50 nad.
Vrhnje suknje za gospe najboljše
kroja od K 11.40 nad.
Težki, močni konjski koci od K 5.50 nad.
od K 3.— nad.

Pišite po katalog na naslov:

Gebr. REICHART, tovarna
Dornbirn 18, Predarlško.



Schicht-ovo milo

ni nikako mehurnato milo.

Dobo ene generacije rabijo gospodinje v Avstriji SCHICHT-ovo milo. Pripravlja
se vedno iz najboljše kvalitete — iz najčistejših in najfinejših snovi. Lahka poteza
zadostuje — kajti SCHICHT-ovo milo raztopi s svojo čistilno močjo brez kuhanja
in posebnega dela, vsak madež. Pri uporabljanju SCHICHT-ovega mila se prihrani
čas, denar in delo. Njegova čistost je zajamčena s **25.000 kronami.**

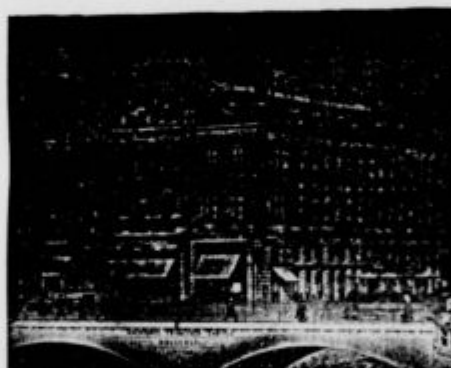
Ustanovljena l. 1831.

C. kr. priv. občna zavarovalnica

Ustanovljena l. 1831.

Assicurazioni Generali v Trstu.

Največja zavarovalnica
avstro-ogrsko države.



Jamstveni zaklad nad **300 milijonov kron.**
Do sedaj izplačane škode nad **850 milijonov**
kron.

Družba zavaruje:

Na življenje in za doto v vseh mogočih
sostavah. Tekom leta 1906 zavarovalo se je pri
tej družbi 16.847 oseb na življenje za kapital nad
140 milijonov kron.

Zoper požare, tatinski vlom, škode
pri prevažanju, poškodbo zvonov in
zrcalnih oken

Sprejema tudi zavarovanja:

Zoper telesne nezgode in točo.

Pri tej družbi je zavarovan na življenje Njega
svetost papež Pij X. in prevzvišeni knezoškof ljub-
ljanski Anton Bonaventura; tudi vsa posestva
Njega veličanstva cesarja avstrijskega.

Glavni zastop v Ljubljani: **Marijin trg, Sv. Petra cesta 2, v lastni hiši.**

Denarni promet l. 1907
čez 64 milijonov kron.

Lastna glavnica K 354.645.15.

Stanje vlog 30. jun. 1908
čez 14 milijonov kron.

2379 1 Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje.

Sedaj: Kongresni trg šte. 2, I. nadstr., od novembra 1908 naprej
v lastnem domu, Miklošičeva cesta šte. 6
(za frančiškansko cerkvijo).

Ljudska posojilnica

sprejema hranilne vloge vsak de-
lavnik od 8. ure zjutraj do 1. ure
popoldan ter jih obrestuje po **4 1/2 0/0** brez kakega odbitka, tako, da
sprejme vložnik od vsakih vlože-
nih 100 K čistih 4 K 50 h na leto.

Stanje vlog 30. junija 1908: K 14,225.902.59. — Denarni promet v letu 1907: K 64,812.603.92.

Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se njih obrestovanje kaj prekinilo.
Za nalaganje po pošti so poštne hranilne položnice na razpolago.

V Ljubljani, dne 30. junija 1908.

Dr. Ivan Šušteršič,
predsednik.

Odborniki:

Josip Štška, stolni kanonik
podpredsednik.

Anton Belec, posestnik, podjetnik in trg. v Št. Vidu n Ljubljano. — **Fran Povše,** vodja, graščak, dež. odbornik,
drž. in dež. poslanec itd. — **Anton Kobil,** posestnik in trgovec Breg p. B. — **Karol Kauschegg,** veleposestnik
v Ljubljani. — **Matija Kolar,** stolni dekan v Ljubljani. — **Ivan Kregar,** svetnik trg. in obrt. zborn. v Ljubljani. —
Frančišek Leskovic, hišni posestnik in blagajnik Ljudske posojilnice. — **Ivan Pollak ml.,** tovarnar. — **Karol**
Pollak, tovarnar in posestnik v Ljubljani. — **Gregor Šilbar,** župnik na Rudniku.

Dunajske jesenske modne specialitete.



Naslikane novosti do najfinije izpeljave v zalogi. Vsak komad po meri polisti ceni najskrbneje izvršen. Razposilja natančno po poštenu povzetju.

Prilika
Velour - flanelasta
nočna suknja, izredno umerjena z všivom in čipkami garnir., zataščeno perilna **K 11-80.**

Specialni oddelek za turiste
Obleka iz lodna za turiste iz dobrega, nepremočljivega lodna, solidno delo **K 17-50.**

Dežni plašč iz lodna, 110 cm dolg, nepremočljiv, za gospode in dame, v vseh barvah **K 9-80.**

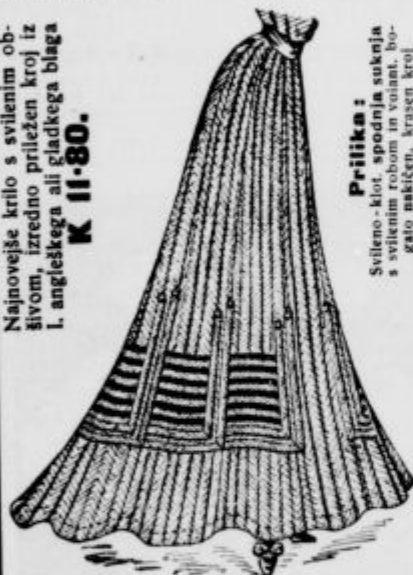
Krilo iz lodna, lepo, lep kroj, vse barve **K 5-90.**



Umerjena jopica za jesen s svileno pasjo obrobljena **K 13-80.**

Angleški paletot, izredno trpežno **K 9-80.**

Najnovejša krilo s svilnim obšivom, izredno priljubljen kroj iz l. angleškega ali gladkega blaga **K 11-80.**



Prilika:
Svileno-hlot, spodnja suknja s svilnim robom in volan., bogato nakitena, krasi kroj **K 4-70.**

Eleganten kostum za jesen iz l. blaga **K 25-.**



Wiener Volkswarenhaus

Dunaj VIII. Alserstrasse 63.

2395 2-1

Trgovsko sodno protokolirana trdka, ustanovljena leta 1892.

::Potrdilo:: v vrednosti K 3.—.

Od 1. oktobra do 1. decembra 1908 se sprejme to-le potrdilo v vrednosti **K 3.—** pri pisemnih naročilih v najmanjšem znesku **K 30.—**, ki naj se pošlje naprej. Poleg tega prejme vsak — naročnik še koledar brezplačno. —

Max Böhnelt, 2409

Dunaj IV., Margaretenstrasse št. 27/19.

Zaloga ur, zlatnine in srebrnine.

Zahtevajte glavni cenik s 5000 slikami zastonj in poštne prosto.



FR. ŠEVČIK, puškar
v Ljubljani, Židovske ulice št. 7.
2049 Cenik na zahtevo zastonj. 20-1

Išče se **mlin**
v najem in nekoliko sveta zraven. Naslov pove upravništvo „Domoljuba“.
2295 3-1

Nočem denarja!



metati skozi okno
in kupim pri
Gerstlu!

48-80

Gerstlove specialnosti:

1 jesenski površnik K 24-
1 Derby-površnik K 28-
1 modna obleka K 28-
1 obleka iz kamgarna K 30-
1 modne hlače K 7-50
1 hlače iz kamgarna K 9-50

Oddelek za otroke:

1 obleka za šolo K 7-
1 matroz. kostum K 7-50
1 obleka za mladeniča K 13-
1 jopica za brod K 9-
1 pelerina K 7-
1 paletot za otroke podložen K 11-

obleka za gospode obstoječa iz 1 Gerstlova površnika najnov. moda
1 Gerstlova obleka (komplet)
1 Gerstlova hlače (posebe)
1 Gerstlova telovnik (modni, fantaz blago). — Najnovejša lačona, vsaka velikost, vse skupaj K 48-80.

Kožuh za mesto, kožuhi za lov in gospodski, kakor tudi športne obleke, obleke za turiste in služabnike po vseh cenah — Natančna izvršila po povzetju na deželo. — Za neugojajoče se vrne denar. — Navodila za mero ali ilustrirani cenik zastonj.

Karol Gerstl & sinovi, kr. srb. dvorni založnik Dunaj, XV. / 27.
Pazite natančno na ime in naslov. **Mariahilferstrasse 136.**
Gerstl nima podružnice.

Izurjeni agenti

se iščejo v vseh krajih za obisk zasebnikov. Dobra in trajna služba. Visoka provizija eventual. stalna plača. Ponudbe na:
W. Wiesmaier, Hauptpostl.
1865 München I. 10-10

2395 2-1

Protin

revmatizem, trganje, celo najbolj zadržana bolezen se naglo in zanesljivo odpravi z zavijanjem iz rasti. snovij pripravljen. **Rommel-ovega olja proti protinu in revmi.** Vsako drgnjenje brez uspeha. Steklenica z navodilom K 6-
Stevila, sijajna priznanja.

Chem. Paarm Laboratorium
KARL REMMEL, Landshut 109, Bayernsko.
2573 36 1

Na revmi

in trganju bolehalo-čim naznanim rad zastonj pisemno, kako sem bil ozdravljen svoje mučne, zadržane bolezn.

Karol Bader
Monakovo (München)
Kurfürstenstr. 40. 1695



! Stojte! .. Ne ..
Ceres smatrate
jedilno mast
iz (kokosovih orahov)
za najboljšo? „Ceres“ mast ni le najboljše in najčistejše, ampak tudi najcenejše in najizdatnejše mast, kar jih poznamo.



5000 ur zastoniCenik polihem vsakomur
brezplačno in pošt. prosto.

Rok. pšt.	Kron	budilka	Kron	ura z ninal.	Kron
rebr. rok.	3-—	svetila	2 40	z blj. n. zv.	7-—
kelez	7-—	z blj. n. zv.	5-—	z budilko	10-—
rebr. dvoj.	8-—	kuhinjska	3-—	z godbo	12-—
plašč.	8-—				

Izvirne Omega, Schaffhausen, Glashütte, Hellos, Amalfi, c. kr. preizk. od K. 13, kakor tudi zlatnina in srebrnina po izv. tov. cenah. 3letno jamstvo. Zamena ali denar nazaj.

Max Böhm, Dunaj IV., Margaretenstr. 27/76,
v lastni hiši.Zapriseženi cenilec in veščak. — Največja in najstarejša
tvdka. — Ustanovljeno 1840. — 5000 slik v katalogu
zastonj in franko.**Brazay**
Francovo-žganjeje nad 40 let preizkušeno
domače sredstvo, po-
sebnost proti migreni, in-
fluenci, trganju, revma-
tizmu, krepi oči, služi za
izpiranje grla. Neprimer-
no izboriti za masažo,
najboljše preizkušeno za
:: ohranitev las ::Dobi se povsod, kjer ne,
naj se obrne na**Brazay, Dunaj, III/2**
:: Löwengasse 2a. ::**Naročite cenik ur**
zlatnine in srebrnino,
ki ga pošljem zastonj in po-
1370 štne prosto. 26 17**Veli ca zaloga ur,** samo
švicarskega izdelka. Vsaka ura
je natančno preizkušena in se
jamči. — Ne naročajte ur od
tujih židovskih tvrdk, ampak
obrnite se na tvrdko**FR. P. ZAJEC,**
urar in edini zastopnik švicarske to-
varne ur. — Ljubljana, Mar. trg 26**Jako ugodna prilika.****Enonadstropna hiša** tik farne cerkve z vrtom,
poljem, travnikom in gozdom se takoj proda za
12 500 K. Proda se tudi dobro ohranjen glasovir in
harmonij. — Viktor Navinšek, orgljavaec, Naklo
pri Kranju. 2588 1-1**Svarilo!**Tvdka prof. **Girolamo Pagliano**, ustan. v Firenci v
letu 1838. naznanja svojim cenjenim interesentom, da je opustila
svojo dosedanja zaloga v Ala (Južno Tirolsko). Da se torej za-
govorite, da prejmete pristen izdelek, nad 70 let kot kri čiste
sredstvo slovit in pri tisočih rodbinah preizkušeno**Sirup Pagliano**tekoč — v pralkih in dozah — naj se obrne vsak naravnost na:
prof. **Girolamo Pagliano** v Firenci, Via Pandolfina
(Odd. 220) Prihaja in prospekti zastonj in franko pri glav-
nem zastopstvu tvrdka prof. **Girolamo Pagliano**: **Dr. Friedr.**
Herzig, Dunaj, IX/4, Löblichgasse 4 (Odd. 220.) 2327 2-3

Hamburg-Amerika
Linie

Voljno traja
dal 6 dni
izvirna prilika polovica
je in ostane

na novejšimi leta 1905 in 06 zgrajenimi velikimi parnikij
Amerika 24.000 ton
Kaiserin Augusta-Victoria 25.000 ton
Kajalor do sedaj velik parnikij z 8-2000 tonami

Pojasnila daje zastopnik:
Ljubljana Fr. Seunig,
Kolodvorske-ulice št. 28
Odhod iz Ljubljane vsaki ponedeljek, torek in četrtek v tednu.

Slovenska trgovina

„Pri platnarici“

Pogačarjev (sadni) trg št. 3

priporoča slavnemu občinstvu svojo
bogat zalogo 2555 1

manufakturnega blaga.

Nizke cene! Točna postrežba!

Svo! k svojim!

Svo! k svojim!

Kje se dobe najboljši poljedelski
stroji, kakor mlatilnice, gepeljni,
čistilnice, preše za sadje i. t. d.
1703 Edino le pri: 26-9**FR. STUPICA**v Ljubljani, Mar. Terezije cesta
št. 1., Valvazorjev trg št. 6.in zakaj: zato, ker so dotični stroji: iz
najboljših tovarn sveta, najboljše sestavljeni,
ker se istih proda na tisoče in tisoče ko-
madov in se ravno radi tega, ker se jih iz-
deluje v velikih množinah, dobivajo po
nizkih cenah. Moji stroji so povsod
jako priljubljeni. — Obračajte se na
mojo tvrdko pri nakupu stavbenih po-
trebščin, portland-cementa, traverz, že-
lezniških šin in druge različne železnine
in raznega orodja, nagrobnih križev, tehnic**Potniki v Ameriko**
Kateri želijo dobro, po ceni in
za najboljše potovalni naj se obrnejo
na
Simona Kmetleka
v Ljubljani Kolodvorske ulice 28.
Kajalor do sedaj velik parnikij z 8-2000 tonamiIstotam sprejemajo se dobri in zanesljivi
zastopniki.

Ustanov. l. 1854. Prva domača slov. pivovarna Telefon št. 210

G. AUER=jevih dedičev

Ljubljana Wolfve ulice št. 12 Ljubljana.

2549 1

Priporoča slav. občinstvu in spošt. gosti ničarjem svoje izbrano

:: marčno pivo ::

v sodcih in steklenicah.